

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra dějin a didaktiky dějepisu

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Živé muzeum Eduarda Štorcha v Lobči
Living museum of Eduard Štorch in Lobeč

Adéla Pánková

Vedoucí práce: PhDr. Hana Havlůjová, Ph.D.

Studijní program: Edukace a interpretace v oblasti kulturního dědictví

Studijní obor: N EIKD P

Rok odevzdání: 2024

Odevzdáním této diplomové práce na téma *Živé muzeum Eduarda Štorcha v Lobči* potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, 2. 12. 2024

Ráda bych touto cestu poděkovala mé vedoucí práce PhDr. Haně Havlůjové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady i reflexi v průběhu psaní této práce. Dále bych chtěla poděkovat MgA. Šárce Vejvodové za její vstřícnost, ochotu, a hlavně za pomoc při realizaci edukačních programů. Nesmím zde opomenout ani PhDr. Marcelu Pánkovou, Ph.D. a samotné vedení muzea obce Lobeč, Vám děkuji za cenné informace o muzeu, za jeho zpřístupnění a zprostředkování. Na závěr bych chtěla poděkovat celé mé rodině, která mi byla obrovskou oporou nejen při psaní této práce, ale po celou dobu mého studia.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá vznikem, realizací a hodnocením samoobslužných edukačních programů pro Živé muzeum Eduarda Štorcha v Lobči. Diplomová práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část pojednává o definici muzea a Živého muzea. Dále se zabývá samotným muzeem Eduarda Štorcha v Lobči, představuje Eduarda Štorcha a charakterizuje návštěvnické skupiny, pro které jsou samoobslužné programy určeny. Praktická část se zaměřuje na tvorbou tří samoobslužných edukačních programů pro žáky prvního i druhého stupně ZŠ/víceletého gymnázia a pro rodiny s dětmi. Dále popisuje aktivity v rámci programu a zaznamenává jejich průběh. Jednotlivé programy jsou v práci zhodnoceny od žáků, učitelů, rodinného návštěvníka i od edukátorky z Regionálního muzea Mělník. Z jejich zpětné vazby jsou v práci předloženy návrhy na zlepšení programů.

KLÍČOVÁ SLOVA

Samoobslužný edukační program, muzeum, Eduard Štorch, Lobeč, projekt Živá muzea

ABSTRACT

The thesis focuses on the creation, implementation, and evaluation of self-guided educational programs for the Eduard Štorch Living Museum in Lobeč. The thesis is divided into a theoretical and a practical part. The theoretical part discusses the definition of a museum and a living museum. It also explores the Eduard Štorch Museum in Lobeč, introduces Eduard Štorch, and characterizes the visitor groups for which the self-guided programs are intended. The practical part is focused on the development of three self-guided educational programs for primary and secondary school students, as well as for families with children. It further describes the individual activities and records their progression. The programs are evaluated in the thesis based on feedback from students, teachers, family visitors, and an educator from the Regional Museum of Mělník. Based on their feedback, suggestions for improving the programs are presented.

KEYWORDS

Self-guided educational programs, museum, Eduard Štorch, Lobeč, Living museums project

Obsah

ÚVOD.....	7
1 MUZEUM	9
1.1 LEGISLATIVNÍ VYMEZENÍ POJMU.....	9
1.2 LEGISLATIVA VS PRAXE	11
2 ŽIVÁ MUZEA	14
2.1 VÝVOJ SYSTÉMU ŽIVÁ MUZEA.....	16
2.2 WEBOVÉ STRÁNKY	18
2.3 NÁVŠTĚVNOST	20
3 MUZEUM EDUARDA ŠTORCHA V LOBČI	21
3.1 EDUARD ŠTORCH.....	22
3.1.1 <i>Pedagog</i>	23
3.1.2 <i>Dětská farma</i>	24
3.1.3 <i>Archeolog</i>	25
3.1.4 <i>Spisovatel</i>	25
3.2 OBEC LOBEČ.....	26
4 SAMOOBSLUŽNÉ PROGRAMY V MUZEU	28
4.1 TVORBA SAMOOBSLUŽNÉHO PROGRAMU	29
4.2 DRUHY SAMOOBSLUŽNÝCH PROGRAMŮ V MUZEU	29
5 CHARAKTERISTIKA NÁVŠTĚVNICKÝCH SKUPIN, PRO KTERÉ JSOU EDUKAČNÍ PROGRAMY URČENY ..	31
5.1 ŠKOLNÍ TŘÍDA	31
5.1.1 <i>Učitel</i>	32
5.1.2 <i>Žáci prvního stupně</i>	32
5.1.3 <i>Žáci druhého stupně/žáci víceletého gymnázia</i>	33
5.2 RODINNÝ NÁVŠTĚVNÍK.....	34
6 ZPŮSOB ZÁPISU A PŘEDSTAVENÍ EDUKAČNÍCH PROGRAMŮ	37
6.1 FORMULÁŘ PRO ZÁPIS EDUKAČNÍCH PROGRAMŮ A PŘÍLOHY K PROGRAMU	37
6.1.1 <i>Formulář pro zápis edukačních programů</i>	38
6.1.2 <i>Přílohy k programu</i>	39
6.2 EDUKAČNÍ PROGRAM PRO ŽÁKY PRVNÍHO STUPNĚ ZŠ.....	41
6.3 EDUKAČNÍ PROGRAM PRO ŽÁKY DRUHÉHO STUPNĚ ZŠ/VÍCELETÉHO GYMNÁZIA	50

6.4	EDUKAČNÍ PROGRAM PRO RODINY S DĚTMI.....	60
7	EVALUACE EDUKAČNÍCH PROGRAMŮ.....	65
7.1	EVALUACE EDUKAČNÍHO PROGRAMU PRO ŽÁKY PRVNÍHO STUPNĚ ZŠ.....	67
7.1.1	<i>Zpětná vazba od Renáty Habeltové.....</i>	67
7.1.2	<i>Zpětná vazba od muzejní edukátorky Šárky Vejvodové.....</i>	68
7.1.3	<i>Zpětná vazba od žáků pátého ročníku ze ZŠ Jungmannovy sady Mělník.....</i>	69
7.2	EVALUACE EDUKAČNÍHO PROGRAMU PRO ŽÁKY DRUHÉHO STUPNĚ ZŠ/VÍCELETÉHO GYMNÁZIA.....	70
7.2.1	<i>Zpětná vazba od Kristýny Roháčkové.....</i>	71
7.2.2	<i>Zpětná vazba od muzejní edukátorky Šárky Vejvodové.....</i>	72
7.2.3	<i>Zpětná vazba od žáků sedmého ročníku ze ZŠ Jungmannovy sady Mělník.....</i>	73
7.3	EVALUACE EDUKAČNÍHO PROGRAMU PRO RODINY S DĚTMI.....	74
7.3.1	<i>Zpětná vazba od rodinného návštěvníka.....</i>	75
	ZÁVĚR.....	77
	SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ.....	79
	SEZNAM PŘÍLOH.....	84
	PŘÍLOHY: EDUKAČNÍ PROGRAM PRO ŽÁKY PRVNÍHO STUPNĚ ZŠ.....	84
	PŘÍLOHY: EDUKAČNÍ PROGRAM PRO ŽÁKY DRUHÉHO STUPNĚ ZŠ/VÍCELETÉHO GYMNÁZIA.....	84
	PŘÍLOHY: EDUKAČNÍ PROGRAM PRO RODINY S DĚTMI.....	85

Úvod

„Školní vyučování lze přece zařídit tak, aby při tom zdraví nehynulo. Rodiče, milující své děti, a rozumní pedagogové, vystupte na obranu utiskované mládeže a vynuťte pro ni zmenšení pracovních hodin a osvobození od krutého vyučování odpoledního!“¹ Tento výrok pronesl Eduard Štorch ve své knize *Dětská farma* z roku 1929. Jeho slova jsou dodnes aktuální a „ožívají“ i v Živém muzeu Eduarda Štorcha v Lobči, jemuž je tato diplomová práce věnována.

Živá muzea představují nový fenomén v oboru muzejnictví, především díky zpřístupnění prostorů expozice bez přítomnosti pracovníka muzea. Tento typ muzeí je samoobslužný, návštěvník si dopředu zarezervuje den a čas, kdy mu návštěva vybrané expozice přijde vhod, u vstupu do objektu zadá jednorázový kód k otevření dveří a může si o samotě vychutnat zážitek z návštěvy expozice. Samoobslužnost a přístupnost tohoto muzea v Lobči se stala i impulsem k vytvoření sady samoobslužných edukačních programů pro toto muzeum. Tvorba programů je taktéž hlavním cílem diplomové práce.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je rozdělena do pěti kapitol a několika podkapitol. První kapitola se věnuje definici slova muzeum, legislativnímu vymezení tohoto pojmu a komparaci mezi legislativou a praxí. Druhá kapitola seznamuje čtenáře s pojmem Živá muzea a s vývojem těchto muzeí u nás i v zahraničí. Třetí kapitola stručně popisuje dosud jediné Živé muzeum na našem území, muzeum Eduarda Štorcha v Lobči. V této kapitole čtenář taktéž poznává osobu Eduarda Štorcha a historii obce Lobeč. Ve čtvrté kapitole jsou představena teoretická východiska vzniku samoobslužných programů. Pátá kapitola je zasvěcena charakteristice návštěvnických skupin, pro které jsou samoobslužné programy určeny.

Praktická část je rozdělena do dvou kapitol a několika podkapitol, tyto kapitoly představují tři samoobslužné programy, které vznikly v rámci této práce, a informace o následné evaluaci těchto programů. První program nese název *Kvízování s Eduardem*. Je určen pro

¹ ŠTORCH, Eduard. *Dětská farma*. Dědictví Komenského, 1929. strana 19.

žáky prvního stupně základní školy, především pro žáky čtvrtých a pátých ročníků. Na evaluaci pilotního programu se podíleli žáci pátého ročníku, jejich třídní paní učitelka a muzejní edukátorka z Regionálního muzea Mělník. Druhý program s názvem *Lovci mamutů opět v akci!* byl vytvořen pro žáky druhého stupně základní školy/víceletého gymnázia, prioritně pro žáky šestých a sedmých ročníků/primy a sekundy. Zpětnou vazbu k pilotnímu provedení programu poskytli žáci sedmého ročníku, jejich paní učitelka českého jazyka a taktéž muzejní edukátorka z Regionálního muzea Mělník. Třetí program je zaměřen na rodinné návštěvníky, nese název *Štorchovi detektivové* a na jeho evaluaci se podílela jedna rodina. Evaluace jednotlivých programů probíhala prostřednictvím zodpovídání otázek v dokumentu k zápisu zpětné vazby k programu. Nejpodstatnější část výzkumu představují návrhy na zlepšení samoobslužných edukačních programů.

1 Muzeum

Slovo muzeum pochází z řecké mytologie. Vzniklo ze slova múzy, které označovalo dcery nejvyššího boha Dia. Múzy byly patronkami věd a umění a chrám, který jim byl zasvěcen, byl nazýván museion.²

Během rozvoje lidské existence si lidé vytvořili různé metody, jak si předávat kulturní hodnoty a tradice mezi jednotlivými společnostmi. Jednou z těchto metod je uchovávání symbolických předmětů a artefaktů, které dokumentují život a vývoj určité kultury. Toto kulturní dědictví, které formuje a udržuje identitu a historii různých společností, je zkoumáno v oblasti muzeologie. Muzea, jako instituce vzniklé v průběhu historie a rozvinuté zejména v moderních společnostech, sehrávají významnou úlohu při ochraně a interpretaci kulturního dědictví jednotlivých společností.³ Jako lidé žijeme ve společnostech, jejichž identita stojí na výpovědích o hmotných svědectvích o vývoji přírody a společnosti. Tyto výpovědi představují z velké většiny předměty v muzejních sbírkách, a proto se nazývají věcnou pamětí národa.⁴

1.1 Legislativní vymezení pojmu

Muzeum je kulturní instituce, která pracuje a zpřístupňuje hmotné doklady široké veřejnosti. Tyto činnosti představují základní znak muzea.⁵ Muzejní instituce lze rozdělit do

² STRÁNSKÁ, Edita a STRÁNSKÝ, Zbyněk Z. *Základy štúdia muzeológie: Určené pre poslucháčov muzeológie a príbuzných odborov a záujemcov o múzejnú kultúru, ochranu prírody a pamiatkovú starostlivosť*. Online. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Fakulta prírodných vied, Katedra eko-muzeológie, 2000. strana 14. Dostupné

z: https://emuzeum.cz/admin/files/zaklady_muzeologie.pdf.

³ ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Edukační potenciál muzea*. Online. In: Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3034-8. strana 15-16. Dostupné

z: http://old.kvv.upol.cz/PROJEKTY/vv_ve_svete_souc_um/download/edukacni_potencial_muzea.pdf.

⁴ BENEŠ, Josef. *Základy muzeologie*. Opava: Open Education & Sciences, 1997. ISBN 80-901974-3-4. strana 12.

⁵ BENEŠ, Josef. *Muzeum a sbírky*. Praha: Ústav pro informace a řízení v kultuře, 1977. strana 45.

několika kategorií, které představují muzea světová, národní, regionální, univerzitní, státní, krajská, komerční, soukromá muzea atd.⁶

Z legislativního hlediska se v České republice na muzeum pohlíží jako na instituci „..... *která získává a shromažďuje přírodniny a lidské výtvořy pro vědecké a studijní účely z vybraných přírodnin a lidských výtvořů vytváří sbírky, které trvale uchovává, eviduje a odborně zpracovává, umožňuje způsobem zaručujícím rovný přístup všem bez rozdílu jejich využívání a zpřístupňování poskytováním vybraných veřejných služeb.....*“⁷ Veřejné služby představují v českém právním vymezení „..... *služby, které slouží k uspokojování kulturních, výchovných, vzdělávacích a informačních potřeb Veřejné služby jsou zčásti nebo zcela financovány z veřejných rozpočtů.*“⁸ Péči o sbírkové předměty a mobiliární fondy vykonává v muzejních institucích kurátor.⁹ Tvorba edukačních a doprovodných programů k expozicím spadá do pravomocí muzejního pedagoga [dále jen edukátor, A. P.], který prostřednictvím těchto programů utváří edukační kompetence muzea.¹⁰ Jak kurátor, tak edukátor mají v popisu práce věnovat se komunikaci s návštěvníky a spolupracovat na tvorbě výstav a expozic.^{11,12}

International Council od Museums [Mezinárodní rada muzeí, dále jen ICOM, A. P.] je mezinárodní nevládní organizace se statutem konzultanta UNESCO se sídlem v Paříži. ICOM sdružuje muzea a jejich pracovníky při vědecké a sbírkotvorné činnosti za účelem zvyšování

⁶ ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Edukační potenciál muzea*. Online. In: Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3034-8, strana 15-16.

⁷ Zákon č. 483/2004 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 186/2004 Sb. (§ 2, čl. 3). In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS, 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-483>.

⁸ Zákon č. 483/2004 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 186/2004 Sb. (§ 2, čl. 4). In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS, 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-483>.

⁹ Kurátor. Národní soustava povolání [online]. Dostupné z: <https://nsp.cz/jednotka-prace/kurator>.

¹⁰ Muzejní pedagog. Národní soustava povolání [online]. Dostupné z: <https://nsp.cz/jednotka-prace/muzejni-edukator>.

¹¹ Kurátor. Národní soustava povolání [online]. Dostupné z: <https://nsp.cz/jednotka-prace/kurator>.

¹² Muzejní pedagog. Národní soustava povolání [online]. Dostupné z: <https://nsp.cz/jednotka-prace/muzejni-edukator>.

jejich kvalifikace. Dále bojuje za ochranu předmětů v ohrožení a za ukončení s jejich kupčením.¹³ Mimo jiné zprostředkovává *Profesní etický kodex pro muzea*, který je závazný pro všechny členy ICOM. V kodexu jsou blíže definovány povinnosti a doporučení pro muzejní instituce, například: „*Muzea zajišťují ochranu, dokumentaci a propagaci přírodního a kulturního dědictví lidstva*“, „*Muzea, která spravují sbírky, je uchovávají v zájmu společnosti a jejího rozvoje*“, *Muzea přispívají k poznání, porozumění a využití přírodního a kulturního dědictví*“, *Muzejní sbírky poskytují možnosti dalšího využití pro veřejnost*“.¹⁴

Roku 2022, na generální konferenci ICOM v Praze byla přijatá nová, aktuální definice muzea: „*Muzeum je stálá nezisková instituce ve službách společnosti, která odborně zpracovává, sbírá, konzervuje, interpretuje a vystavuje hmotné i nehmotné dědictví. Muzea jsou otevřená veřejnosti, přístupná a inkluzivní. Podporují a rozvíjejí rozmanitost a udržitelnost, fungují a komunikují eticky, profesionálně a za účasti různých komunit. Nabízejí rozličné podněty pro vzdělávání, potěšení, reflexi a sdílení vědomostí*“.¹⁵

1.2 Legislativa vs praxe

Dle Statistiky kultury České republiky z roku 2022 bylo muzeí a galerií v České republice čtyři sta padesát čtyři. Z tohoto celkového počtu je ale třicet sedm institucí bez muzejních sbírek, tudíž tyto instituce nesplňují jeden ze základních legislativních znaků muzea, kterým je péče

¹³ ICOM, National Committee Czech Republic: *Co je ICOM*. Online. In: ICOM Česká republika. Dostupné z: <https://icom-czech.mini.icom.museum/icom/co-je-icom/>.

¹⁴ ICOM, National Committee Czech Republic: *ICOM Etický kodex pro muzea*. Online. In: ICOM Česká republika. Dostupné z: <https://icom-czech.mini.icom.museum/icom/eticky-kodex-icom/>.

¹⁵ LEHMANNOVÁ, Martina. *Definice muzea*. Online. In: ICOM Česká republika. Dostupné z: <https://icom-czech.mini.icom.museum/icom/definice-muzea/>.

o sbírky muzejní povahy.¹⁶ Dle Šobáňové tendence vzniku muzeí a galerií ve světě každoročně stoupá¹⁷, v České republice má však vývoj z roku 2022 opačný trend.¹⁸

Muzejní instituce na území České republiky nejsou považovány primárně za vzdělávací instituce. Aby však muzea byla schopna uspokojit kulturní, vzdělávací, výchovné a informační potřeby celé společnosti, tak kurátoři tvořící expozice by v rámci své práce měli do výstavy zapracovat obecně kulturně-historické souvislosti, aby se návštěvník mohl zorientovat v leckdy složitých kontextech.¹⁹ Kontext expozice návštěvník poznává prostřednictvím exponátů dané výstavy.²⁰ Dále by měli navázat blízkou spoluprací s edukátory a společně s nimi plánovat výstavy, tvořit výstavní popisky a publikace.²¹ Všichni pracovníci, kteří se spolupodílejí na tvorbě výstavy, by měli mít jasně danou koncepci, cíle a poslání celé expozice.²² Z nedávno provedeného výzkumu Kristýny Juríkové, v němž autorka zkoumala vztah kurátora a edukátora v pěti galeriích umění na území České republiky, vyplývá, že ve čtyřech z pěti případů ke spolupráci mezi kurátorem a edukátorem v rámci tvorby expozice vůbec nedochází. Edukátor tedy vytváří své doprovodné, vzdělávací programy již ve vzniklé expozici.²³

¹⁶ Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, centrum informací a statistik kultury. Statistika kultury České republiky – muzea a galerie. Online. 2022. Dostupné z: https://www.statistikakultury.cz/wp-content/uploads/2023/11/ZSU_2022_Muzea.pdf.

¹⁷ ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Edukační potenciál muzea*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3034-8. strana 16.

¹⁸ Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, centrum informací a statistik kultury. Statistika kultury České republiky – muzea a galerie. Online. 2022. Dostupné z: https://www.statistikakultury.cz/wp-content/uploads/2023/11/ZSU_2022_Muzea.pdf.

¹⁹ BRABCOVÁ, Alexandra. *Brána muzea otevřená*. Náchod: JUKO Náchod editor, 2002. ISBN 80-86213-28-5. strana 25-29.

²⁰ ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Muzejní expozice jako edukační médium*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4302-7. strana 57.

²¹ BRABCOVÁ, Alexandra. *Brána muzea otevřená*. Náchod: JUKO Náchod editor, 2002. ISBN 80-86213-28-5. strana 25-29.

²² ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Muzejní expozice jako edukační médium*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4302-7. strana 53.

²³ JURÍKOVÁ, Kristýna. *Vztah kurátora a edukátora v galeriích umění*. Online, Diplomová práce, vedoucí Kateřina Sládková. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra dějin a didaktiky dějepisu, 2023. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/188017/120466123.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Velká většina českých muzeí se stále orientuje spíše na sbírkový předmět nežli na návštěvníka, výstavy tedy nejsou koncipovány příliš interaktivně. Je tomu tak dáno díky kladení důrazu na vysokou vědeckou odbornost kurátorů, kteří se zaměřují spíše na vědeckou práci nežli na komunikaci s návštěvníkem.²⁴ Při porovnání skutečného stavu v českých muzeích s definicí muzea dle ICOM by naše muzea měla více reflektovat svou společenskou potřebnost.²⁵ Muzejní kultura se ale u nás neustále vyvíjí a vznikají nové typy muzeí, které se snaží reflektovat určité potřeby společnosti a současné trendy.²⁶ Mezi tyto nové instituce patří například Kunsthalle [centrum současného umění, A. P.], tematicky specializovaná muzea zasvěcená jednomu určitému tématu nebo muzea živá, která jsou blíže popsána v této diplomové práci.

²⁴ ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Edukační potenciál muzea*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3034-8. strana 73-77.

²⁵ LEHMANNOVÁ, Martina. Definice muzea. Online. In: *ICOM Česká republika*. Dostupné z: <https://icom-czech.mini.icom.museum/icom/definice-muzea/>.

²⁶ ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Edukační potenciál muzea*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3034-8. strana 73-77.

2 Živá muzea

Živá muzea představují v oboru muzejnictví inovativní přístup v řešení zpřístupnění a posílení návštěvnosti v malých, lokálních a venkovských muzeích.²⁷ U zmíněného typu muzeí je velkou starostí jejich majitelů nebo zřizovatelů zajistit personál, který by expozice otvíral a obsluhoval v předem přesně a neměnným způsobem stanovené návštěvní hodiny. Většinu malých venkovských muzejních expozic zřizují obce samotné, pro které bývá obtížné ze svého rozpočtu platit stálého zaměstnance. Totéž platí ve venkovském prostoru i pro milovníky regionálních dějin, kteří se z nějakého důvodu a velkého nadšení pro věc rozhodli takový typ muzea provozovat sami, na své vlastní náklady. Skutečností je, že venkovské expozice nejsou schopné samy sebe uživit a málokdy se stává, že si na své náklady alespoň vydělají. Většinou se jedná o dotovanou činnost obecního úřadu, kterou se starostové i celá zastupitelstva snaží udržet. Tímto postojem podporují lokální podnikatele nejen v rámci cestovního ruchu, ale i lokální producenty potravin, majitele restaurací a občerstvení, kteří tuto podporu velmi oceňují.²⁸

Pokud jde o slovní spojení, a zde, v tomto případě o název systému, Živá muzea, mohlo by se zdát, že se jedná o další systém virtuálních návštěv objektů, kterých se v posledních letech začalo hojně využívat. Virtuální prohlídka ovšem poskytuje omezené možnosti intenzivního prožitku návštěvy, například muzejních expozic, neboť jde především o informace a pohled na exponáty prostřednictvím obrazovky. Proti tomu systém Živých muzeí spočívá v možnosti skutečné fyzické prohlídky výstavních prostor individuálním způsobem tím, že návštěvník osobně přijde do objektu svého zájmu. Prohlídku si vychutnává „naživo“, všemi smysly, včetně zážitku z využití nových technologií a tzv. SMART [chytrých, A.P.] řešení, za současného bonusu nebýt nikým rušen. Reklamní slogan pro tento systém zní: „Navštivte nás 24 hodin denně, 7 dní v týdnu, 365 dní v roce.“

²⁷ *Video promocional*. Online. Museos Vivos. Dostupné z: <https://museosvivos.com/publicaciones/>.

²⁸ PÁNKOVÁ, Marcela. Interní prezentace MAS Vyhlídky. Veletrh cestovního ruchu, Holiday world, 2022.

Nová alternativa ve způsobu návštěv kulturních stánků spočívá v existenci webové platformy a mobilní aplikace, v níž je k dispozici funkční rezervační on-line systém pro muzea, která se rozhodla přistoupit na tento způsob obsluhy a zpřístupnění svých expozic. Návštěvník má možnost si zvolit den a hodinu, která mu z nabídnutých časů nejlépe vyhovuje, anebo se může rozhodnout přímo přede dveřmi muzea, že prostřednictvím tohoto systému vstoupí právě teď.²⁹ Potenciální návštěvník se zaregistruje a zarezervuje si vstup na daný čas. Poté prostřednictvím SMS zprávy a e-mailu obdrží přístupový kód spolu se základní informací o muzeu, kam si přál rezervaci udělat, datu a času, aby si mohl ověřit, že jeho rezervace proběhla v pořádku. Přístupový kód je jednorázový a návštěvník jej zadá u vstupu do budovy, kde je umístěna klávesnice pro jeho uplatnění. Muzea mají speciálně upravený dveřní systém, který návštěvníky po zadání kódu vpustí do expozice, a pokud to denní doba či řešení muzea vyžaduje, rozsvítí se na pokyn senzorů osvětlení interiéru. Exponáty si pak mohou návštěvníci nerušeně prohlédnout, dozvědět se vše na základě tištěných materiálů k prohlídce, libret nebo, v některých případech, využít audio průvodce, který je celou expozicí strukturovaně provede. Po ukončení prohlídky návštěvník budovu opustí a jeho jediným úkolem, na který je upozorněn v rámci rezervace, je dohlédnout, aby se dveře dobře dovřely.³⁰

Samostatně navštívitelná muzea, jak by se také mohl celý proces návštěvnosti nazývat, musí myslet i na ekonomickou stránku věci. Muzea si mohou v rámci online systému zvolit platbu vstupného přes platební bránu, prostřednictvím vygenerovaného QR kódu. Avšak v případě Muzea Eduarda Štorcha je vstup do expozice zdarma, potenciální návštěvník na stránkách pouze provede on-line rezervaci a přístupový kód potřebný ke vstupu do expozice mu přijde na telefonní číslo a do e-mailu. Nicméně, v závěru prohlídky je návštěvník informován o možnosti vhodit po ukončení prohlídky expozice do zabudované

²⁹ *Video promocional*. Online. Museos Vivos. Dostupné z: <https://museosvivos.com/publicaciones/>.

³⁰ Živá muzea. Online. 2022. Dostupné také z: <https://zivamuzea.cz/>.

kasičky dobrovolné vstupné nebo zaplatit příspěvek na vstupné právě za pomoci QR kódu uvedeného na kasičce.³¹

2.1 Vývoj systému Živá muzea

V 90. letech ve Španělském království stát velmi hojně podporoval vznik a budování menších, lokálních kulturních a edukačních center, jejichž obsah byl vystavěn na místních tradicích, zajímavostech, kulturním dědictví hmotném i nehmotném. Na španělském venkově docházelo k masivnímu odlidňování, a tak se stát rozhodl podporovat tyto aktivity nejen prostřednictvím španělských finančních prostředků, ale především za pomoci evropských fondů a dotačních titulů Evropské unie. Tyto prostředky byly čerpány z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV). Cílem umísťování finanční pomoci právě do kulturních a edukačních center na venkově bylo zajistit nejen udržitelnost tradic, paměti národa, hodnot území, ale také zatraktivnit dané lokality pro obyvatele, kteří zde žijí, kteří zde pracují, a v neposlední řadě pro turisty, návštěvníky, školní skupiny a jiné zájmové skupiny, které se svou návštěvou daného kulturního stánku stávají podporovateli venkovské ekonomiky. Malých lokálních muzeí vzniklo hned několik desítek, například Centro Arqueológico de Ubierna [Archeologické centrum Ubierna, A. P.].

Během světové finanční krize v letech 2008 až 2010 prožívalo těžkou recesi i Španělsko, které se s ní potýkalo až do roku 2014. Během těchto let došlo k velkým škrtům v obecních rozpočtech. Kvůli těmto škrtům již příslušné obce spravující muzea nedisponovaly dostatkem financí k zajištění provozu samotného, natož k personálnímu obsazení muzea. V důsledku toho bylo devadesát procent těchto lokálních institucí uzavřeno.³² Tak tomu bylo do roku 2018, kdy místní akční skupiny [dále jen MAS, A. P.], které jsou financovány z evropského dotačního programu LEADER, v oblasti Castilla a León přišly s projektovou

³¹ Rozhovor s PhDr. Marcelou Pánkovou, PhD., 27. 3. 2024, osobní archiv autora.

³² *Video promocional*. Online. Museos Vivos. Dostupné z: <https://museosvivos.com/publicaciones/>.

iniciativou samonavštitelých muzeí.³³ Španělské MAS se zapojily do nově vzniklého projektu Smart Villages [chytrý venkov, A.P.] pod záštitou Evropské sítě pro rozvoj venkova, ze kterého získaly finanční prostředky pro realizaci samonavštitelých muzeí.³⁴ Po úspěšném spuštění a pilotním fungování celého systému vyvstaly ze strany dalších institucí, které chtěly opětovně oživit muzejní odkaz ve své oblasti, požadavky a přání o připojení se do platformy Museos Vivos [Živá muzea, A.P.]. Protože na renovace, zavedení nové technologie i pro vstup do platformy potřebovala muzea získat finanční prostředky mimo rozpočty svých zřizovatelů, byl spuštěn projekt mezinárodní spolupráce, na jehož základě mohly být využity pro budování systému Živá muzea nové, další finanční prostředky z evropských fondů.

Do této mezinárodní spolupráce vstoupila i jedna z českých místních akčních skupin, působící na Mělnicku, která ke spolupráci na pilotním projektu pro Českou republiku získala vedení obce Lobeč, zřizovatele Muzea Eduarda Štorcha.³⁵

Od prvních realizovaných muzejních expozic ve Španělsku v rámci národní úrovně přes realizaci mezinárodní spolupráce až do dnešní doby bylo znovu „oživeno“ nebo nově vybudováno kolem stovky malých, regionálních muzeí, fungujících na principu on-line rezervačního systému. Těmito muzei jsou například Museo del Ferrocarril en Brañueles [železniční muzeum v Brañueles, A.P.]³⁶, Museo del Fósil en Tajeda [muzeum fosílií v Tajeda, A.P.]³⁷ nebo Museo de la Resina en Quintanas de Gormaz [muzeum pryskyřice v Quintanas de Gormaz, A.P.]³⁸. V současné době roste na španělském území poptávka po

³³ *Folleto Informativo general en Inglés*. Online. Museos Vivos. Dostupné z: <https://museosvivos.com/wp-content/uploads/2024/03/DIPTICO-INGLES.pdf>.

³⁴ *Video promocional*. Online. Museos Vivos. Dostupné z: <https://museosvivos.com/publicaciones/>.

³⁵ PÁNKOVÁ, Marcela. Interní prezentace MAS Vyhlídky. Veletrh cestovního ruchu, Holiday world, 2022.

³⁶ MUSEOS VIVOS. *Železniční muzeum v Brañueles*. Online. Dostupné z: <https://museosvivos.com/museo-del-ferrocarril-en-branuelas/>.

³⁷ MUSEOS VIVOS. Museo del Fósil en Tajeda. Online. Dostupné z: <https://museosvivos.com/museo-del-fosil-en-tejada/>.

³⁸ MUSEOS VIVOS. *Museo de la Resina en Quintanas de Gormaz*. Online. Dostupné z: <https://museosvivos.com/museo-de-la-resina-en-quintanas-de-gormaz/>.

zavedení této technologie a začlenění do webové platformy i ze strany galerií či kostelů, jejichž představitelé přesvědčili o funkčnosti, efektivitě i atraktivitě tohoto způsobu zajištění otevírací doby svých stánků.³⁹

Jak je výše uvedeno, v České republice je zatím plně funkční jedno muzeum, Muzeum Eduarda Štorcha.⁴⁰ Zřizovatelem je obec Lobeč a vedení obce se po zkušebním provozu rozhodlo ponechat téměř celou časovou kapacitu pro návštěvu muzea pouze v tomto systému. O zavedení „chytrého“ řešení pro své expozice usilovalo během posledních 2 let i několik dalších objektů, nicméně k jeho využití nakonec nedošlo. Důvodem byla v daných případech buď nedůvěra majitelů či zřizovatelů a jejich obava z poškození expozice, krádeží exponátů či možného nevhodného chování návštěvníků, nebo objekty podléhaly při instalaci dveřních systémů a vstupních displejů souhlasu odborů památkové péče, které souhlas s těmito zásahy u vstupů nedaly a realizaci tak znemožnily.⁴¹

2.2 Webové stránky

Webová platforma pro španělská muzea a vzdělávací centra, galerie či kostely funguje pod názvem www.museosvivos.com a má též anglickou verzi www.livingmuseums.com. Zařízení, které chce zájemce navštívit, vybírá podle španělských regionů. V rámci struktury stránek jsou zde, kromě samotných objektů muzeí a základních informací o nich, také informace o možnosti ubytování či stravování v dané lokalitě.⁴² Ve španělské či anglické verzi lze udělat rezervaci i pro naše české muzeum, ale za účelem lepšího porozumění a přehlednosti byly společností Živá muzea CZ, s.r.o. uvedeny pro Českou republiku do provozu stránky www.zivamuzea.cz. Obě platformy obsahují odkaz na sebe navzájem, takže se klient vždy dozví, na které může podle území rezervaci udělat.

³⁹ Rozhovor s PhDr. Marcelou Pánkovou, PhD., 27. 3. 2024, osobní archiv autora.

⁴⁰ Muzeum Eduarda Štorcha v Lobči. Online. Živá muzea. Dostupné z: <https://zivamuzea.cz/muzea/>.

⁴¹ Rozhovor s PhDr. Marcelou Pánkovou, PhD., 27. 3. 2024, osobní archiv autora.

⁴² *Museum Vivos*. Online. 2018. Dostupné také z: <https://museosvivos.com/cs/exposiciones/>.

Rezervace vstupu do muzea je v Čechách i ve Španělsku totožná. Vstup si lze zakoupit na webových stránkách www.museosvivos.com nebo www.zivamuzea.cz v hlavičce Rezervace. Na české stránce si návštěvník může zakoupit pouze vstup do zatím jediného českého živého muzea, Muzea Eduarda Štorcha.⁴³ Na španělských stránkách lze objednat vstup nejen do španělských muzeí, ale i do našeho českého Muzea Eduarda Štorcha. Ještě před samotnou koupí server informuje návštěvníky o odpovědnosti a postupu zakoupení vstupu do expozice. Pokud potenciální návštěvník nesouhlasí s podmínkami, které je potřeba akceptovat před zakoupením vstupu, může jednoduše kliknout na tlačítko Odejít. Pokud tak ale učiní, přístup do expozice mu nebude umožněn. Pokud návštěvník souhlasí s podmínkami, systém ho pustí do dalšího kroku rezervačního systému, kde vybere z uvedených možností, do kterého muzea jde, a pro kolik osob vstupenku rezervuje. Po vyplnění těchto vstupních údajů se objeví kalendář, ve kterém si vybere datum a čas, kdy muzeum navštíví.⁴⁴

Zavítat do vybraných zařízení je možné teoreticky kdykoliv v roce, ale časy si mohou jednotlivá zařízení omezit a určit tak, aby to vyhovovalo jejich potřebám. Například expozici Muzea Eduarda Štorcha lze navštívit od 9:00 do 18:00.⁴⁵ Po vybrání dne a času návštěvník vyplní kontaktní údaje, které jsou nutné pro to, aby skutečně obdržel přístupový kód, a to jak na email, tak prostřednictvím SMS. Vyplnění není složité, ale každý musí být při vyplňování těchto údajů pozorný, aby mu kód skutečně došel na správnou emailovou adresu a na správné telefonní číslo v případě SMS. Odpovědnost za chování všech osob v rámci jedné prohlídky přebírá ten, kdo provádí rezervaci. Expozici mohou navštívit i nezletilé osoby, ale registraci musí provést plnoletá osoba, která s mladistvými návštěvníky expozici navštíví. Všechny části objektu jsou střeženy kamerovým systémem a návštěvník před uzavřením registrace musí souhlasit s tím, že po celou dobu své návštěvy bude nahráván a sledován kamerovým systémem se záznamem, ten se uchovává přímo na kartě

⁴³ Živá muzea. Online. 2022. Dostupné také z: <https://zivamuzea.cz/>.

⁴⁴ *Museum Vivos*. Online. 2018. Dostupné také z: <https://museosvivos.com/reservas-2/>.

⁴⁵ Živá muzea. Online. 2022. Dostupné také z: <https://zivamuzea.cz/>.

v kameře. Přístup k záznamu má pouze jedna pověřená osoba. Nahrávky se uchovávají jeden týden.⁴⁶

2.3 Návštěvnost

Zkušenosti za 5 let fungování tohoto systému na španělském území a za rok a půl na území Česka jsou víc než pozitivní. Nárůst návštěvnosti zapojených center je překvapivý, tam kde bývaly jednotky návštěv za měsíc, tam jsou to dnes desítky návštěv. V případě Muzea Eduarda Štorcha se v sezóně zvýšila měsíční průměrná návštěvnost 3x. Taktéž za celou dobu nebyly identifikovány žádné zásadní incidenty, ze kterých mají někteří zřizovatelé či majitelé obavu. K poškození ani krádežím nedochází, návštěvníci se chovají odpovědně. Tato nízká incidence problémových situací je přisuzována jednoduché psychologické úvaze, že pokud si klient vybere tento typ kulturního stánku, tedy malé, venkovské nebo i městské muzeum, s velmi specifickým obsahem, jde ho navštívit skutečně ze zájmu, pouze a jen za účelem dovědět se a vidět něco nového, něco, co pro něj bude zážitkem a potěšením, nikoli cílem k devastaci.⁴⁷

⁴⁶*Museum Vivos*. Online. 2018. Dostupné také z: <https://museosvivos.com/reservas-2/>.

⁴⁷ Rozhovor s PhDr. Marcelou Pánkovou, PhD., 27. 3. 2024, osobní archiv autora.

3 Muzeum Eduarda Štorcha v Lobči

Propojení osoby Eduarda Štorcha s obcí Lobeč u Mělníka je velmi zásadní, jelikož Eduard Štorch zde po sobě zanechal velký odkaz. Jeho manželka, Božena, rozená Vávrová, z Lobče pocházela. Zřejmě i proto se společně rozhodli si v této lokalitě zřídit své letní sídlo, kde velmi rádi pobývali. Oba jsou také pohřbeni na místním hřibově.⁴⁸

Muzeum Eduarda Štorcha bylo otevřeno v roce 2010 v budově obecního úřadu, dříve bývalé obecní školy. Muzeum vzniklo z iniciativy obce Lobeč. Mezi lety 2020 až 2022 v muzeu proběhla rozsáhlá rekonstrukce, z důvodu přípravy objektu k zavedení systému Živá muzea (viz kapitola č. 2). Zapojením se do toho projektu se muzeum stalo nezávislé na přímé obsluze návštěvníků. Celý proces přestavby vnitřních prostor byl finančně zastřešen z Programu rozvoje venkova 2014+, který obci Lobeč zprostředkovala Místní akční skupina Vyhlídky, z.s. [dále jen MAS Vyhlídky, A.P.].⁴⁹

Nyní správa muzea spadá pod správu obce Lobeč a Živá muzea CZ s.r.o. Společnost vznikla z popudu založení dosud jediného Živého muzea na našem území. Dodnes ale tato společnost nabízí své služby i dalším malým, lokálním institucím zprostředkovávajícím služby v oblasti prezentace naší kulturní tradice. Společnost taktéž disponuje webovými stránkami, které nesou název: www.zivamuzea.cz. Právě na těchto stránkách se nachází informace o tom, co jsou Živá muzea, jaká muzea společnost spravuje, informace pro návštěvníky, rezervační systém, kontakty, odkazy na ubytování a občerstvení v okolí institucí. Nechybí zde ani odkaz na webovou stránku Živých muzeí ve Španělsku. Bohužel jsou dodnes stránky neúplné, na jejich finální podobě se stále pracuje.⁵⁰

Muzeum Eduarda Štorcha v Lobči je rozděleno do třech místností. První místnost představuje vstupní halu, kde se nachází informační panely a panel ke spuštění audio průvodce, který návštěvníka provází expozicí v českém, anglickém a španělském jazyce.

⁴⁸ KAKÁČ, Bohumil. *Kdo byl Eduard Štorch*. Albatros, 1986. ISBN 13-813-86. strana 106.

⁴⁹ MUSEUM EDUARD ŠTORCH. O museu. Online. Muzeum Štorch. 2022. Dostupné z: <https://www.muzeumstorch.cz/>.

⁵⁰ Živá muzea. Online. 2022. Dostupné také z: <https://zivamuzea.cz/>.

Informační panely u vstupu do objektu návštěvníka seznamují s informacemi o zapojení muzea do systému Živá muzea, o historii obce Lobeč a rozdělení expozice. Samotná expozice je rozdělena do dvou místností. První místnost představuje osobnost Eduarda Štorcha jako pedagoga, amatérského archeologa, spisovatele a rebela. Druhá místnost odkazuje na Štorchova díla *Lovci mamutů* a *Minehava*. V celé expozici se nachází několik archeologických exponátů, hmotných objektů spojených s životem Eduarda Štorcha (např., lyže, Štorchův psací stůl), dále scénická instalace lovu na mamuta a 3D model pravěkého obydlí. Mimo jiné je zde pro návštěvníky k nahlédnutí knihovna s díly Eduarda Štorcha, dobové fotografie či ukázky ze Štorchovy osobní korespondence a zápisků.⁵¹

Expozice v první místnosti, představující Štorcha jako pedagoga, archeologa atd., přímo koresponduje s knihou od Bohumila Kakáče, *Kdo byl Eduard Štorch*.⁵² Autor v knize Eduarda Štorcha v jednotlivých kapitolách představuje totožně jako samotná expozice, vyjma části představující Štorcha jako rebela. Tato část vznikla z výčtu informací v knize. Texty na popisných panelech jsou taktéž inspirovány výše zmíněnou knihou.⁵³

3.1 Eduard Štorch

Eduard Štorch byl český spisovatel, amatérský archeolog a především pedagog. Narodil se desátého dubna roku 1878 v obci Ostroměř v Královéhradeckém kraji a zemřel dvacátého pátého června roku 1956 v Praze. Své první školní roky strávil v Josefově, kam se celá rodina musela přestěhovat kvůli práci jeho otce. V těchto letech napsal svou první povídku o mořských rybářích. V devatenácti letech dokončil ústav pro vzdělání učitelů. Již v této době vynikal v českém jazyce díky svému smyslu pro čistotu jazyka a stylistickému nadání. Po ukončení studií se vydal na dráhu učitele. Během první světové války pracoval pro Červený kříž v Praze a oženil se se svou ženou Boženou. V roce 1919 se stal zástupcem školního inspektora na Slovensku v Bratislavě, po návratu do Čech se opět vrátil k učitelské profesi.

⁵¹ *Popis dle expozice muzea Eduarda Štorcha v Lobči.*

⁵² KAKÁČ, Bohumil. *Kdo byl Eduard Štorch*. Albatros, 1986. ISBN 13-813-86.

⁵³ *Popis dle expozice muzea Eduarda Štorcha v Lobči.*

Ve třicátých letech 20. století si zakoupil dům v Lobči u Mělníka, kam jezdil na víkendové rekreace.⁵⁴ Zde také se svými žáky našel tisíce pazourků. V padesátých letech 20. století nadšený Štorch pomýšlel na otevření muzea v Lobči a na publikaci o zdejších archeologických nálezích. To se ale nakonec nepovedlo. Své nálezy z této oblasti věnoval Severočeskému muzeu v Liberci, své poznatky o Lobči zpracoval v pravěkém románu *Minehava*. Později odešel do předčasné penze a věnoval se především psaní knih.⁵⁵

Eduard Štorch byl věrný socialista. Vedl vlastenecké přednášky na téma Jan Hus, na Mostecku loboval za práva horníků, zde se mimo jiné zaměřil na nezajištěné děti, kterým se celý život snažil pomáhat. Kritizoval tehdejší stav školství a školské instituce obecně, své připomínky se neobával sdílet nejen se školskou radou, ministerstvem školství, ale i v novinách.⁵⁶

3.1.1 Pedagog

Eduard Štorch je dodnes považován za pokrokového pedagoga své doby. Jeho kritické úvahy o školství, vypovídající především o nedostatečném propojení teorie s praxí, byly ovlivněné myšlenkami jiných významných pedagogů, například Janem Amosem Komenským nebo Jeanem-Jacquesem Rousseauem⁵⁷. Ve výčtu jmen pokrokových pedagogů, kteří měli na Štorcha velký vliv, nesmí chybět ani průkopníci pražských venkovských škol, například Kühnelová, Sedlák, Žitný.⁵⁸ Mimo jiné kritizoval i učební osnovy, které byly dle jeho názoru až příliš konzervativní, dále rozvrh školních hodin, nedostatek pohybu kvůli neustálému sedění v lavicích.⁵⁹ Během svého působení ve školství napsal několik pedagogických a sociologických studií, které byly publikovány v *Pedagogických rozhledech*, *Času* a dalších časopisech. Eduard Štorch nezůstal pouze u

⁵⁴ KAKÁČ, Bohumil. *Kdo byl Eduard Štorch*. Albatros, 1986. ISBN 13-813-86. strana 15-52.

⁵⁵ Tamtéž, strana 106-109.

⁵⁶ Tamtéž, strana 15-52.

⁵⁷ ŠAUEROVÁ, Markéta. *Recenze: Kettner, B. (2011). Kdo byl Eduard Štorch*. Online. Pedagogická orientace. Vědecký časopis České pedagogické společnosti. 2013, roč. 23, č. 3. ISSN 1211-4669, strana 406–410. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/1149/891>.

⁵⁸ ŠTORCH, Eduard. *Dětská farma. Dědictví Komenského*, 1929. strana 55–60.

⁵⁹ Tamtéž, strana 12–22.

teoretických východisek své kritiky tehdejšího školství, své revoluční poznatky přímo uplatňoval primárně ve výuce dějepisu. Zde kladl velký důraz na výuku prostřednictvím poutavého vyprávění a na výuku v terénu. Ve třicátých a čtyřicátých letech 20. století společně s učitelem a historikem Karlem Čondlem vydal čtyři dějepisné učebnice od pravěku po moderní dobu. V těchto učebnicích historické události interpretovali především po mravní stránce v poutavých příbězích. Jejich výklad dějin byl ovlivněn myšlenkami materialistů, především Karlem Marxem a Friedrichem Engelsem. Mimo výuku ve škole pořádal Eduard Štorch lyžařské a turistické zájezdy pro děti. Štorchovy reformní myšlenky a vyučovací postupy vyústily až v založení Dětské farmy v Libni, kde se žáci vyučovali především v přírodě.⁶⁰

3.1.2 Dětská farma

Štorchova frustrace z klasického školního systému, kdy s žáky v rámci výuky nestíhal docházet do přírody, vedla k tomu, že mezi lety 1926 až 1934, společně se svými žáky a se členy ze skautského oddílu, vybudoval takzvanou dětskou farmu na Libeňském ostrově. Pozemek, na kterém se farma nacházela, si pronajali od Ředitelství pro stavbu vodních cest při ministerstvu veřejných prací.⁶¹ Velikou výhodou byla právě lokalita, jelikož se objekt nacházel v přírodě i poblíž vody. Tato farma představovala školu, kde se žáci vyučovali nejen ve školních lavicích, ale i v přírodě. V tom Eduard Štorch viděl největší přínos, protože děti byly na čerstvém vzduchu a nebyly v malých, přeplněných třídách, jak tomu bylo v klasické škole.⁶² Venkovní výuka spočívala v pěstování ovoce, zeleniny, péči o okolí areálu jejich školy a výzkumných výpravách do okolí. Finance i správu celého objektu si Štorch zajišťoval sám prostřednictvím prodeje své archeologické sbírky, vyjma jediného sponzorského daru od prvního prezidenta Československé republiky, Tomáše Garrigua Masaryka. Poté, co roku 1934 nebyla Eduardu Štorchovi prodloužena nájemní smlouva, farma zanikla.

Roku 2023, díky Odboru kultury Prahy 8, Spolku Pražská dvojka – Hoši od Bobří řeky a Michaele Zemkové, byla venkovní učebna na libeňském ostrově obnovena. Prostor již

⁶⁰ KAKÁČ, Bohumil. *Kdo byl Eduard Štorch*. Albatros, 1986. ISBN 13-813-86. strana 55–71.

⁶¹ ŠTORCH, Eduard. *Dětská farma*. Dědictví Komenského, 1929. strana 29–32.

⁶² Tamtéž, strana 9.

neslouží jako škola, ale jako místo, které mohou využít jak školy, tak volnočasové spolky k výuce v přírodě.⁶³

3.1.3 Archeolog

Štorchův celoživotní zápal do historie se odrazil nejen v jeho literární tvorbě, ale i v jeho pedagogické činnosti. Ještě před založením Dětské farmy si vybudoval rozsáhlou pravěkou archeologickou sbírku, kterou nazval Sběrka starožitností Eduarda Štorcha. Jako laik publikoval i několik vědeckých prací z oblasti archeologie, avšak jeho metody a výsledky byly ve velké nelibosti profesionálních archeologů. I přes negativní ohlas odborníků se ale archeologie nevzdal a se svými žáky se vypravoval na výzkumné expedice. Během jedné z nich v okolí pražské Bulovky našli mamutí kel a část nohy, na výpravě v pražských Kobylisích vykopali durynské pohárky, další vzácné nálezy objevili v Praze na Vlachovce, vrchu Libušáku, na Maninách i v Ďáblicích. U všech nálezů Štorch žákům vyprávěl pravěké příběhy. Svá ústní vyprávění později i sepsal.⁶⁴

3.1.4 Spisovatel

Spisovatelská kariéra Eduarda Štorcha byla velice rozsáhlá a orientovaná především na děti. Prostřednictvím svých publikací poučoval a vzdělával své čtenáře o období čtvrtohor až po příchod Slovanů na naše území. Jeho díla, jelikož byla určena převážně dětem, byla psána velmi jednoduše a prostě. Svému dílu byl natolik oddán, že většinu činností, které ve svých knihách popisoval, se pokoušel zažít na vlastní kůži, aby byl jeho popis co nejvíce realistický. Proto se svou ženou pobýval i několik dní v jeskyni, kde spali, stahovali zvěř z kůže a maso si opékali na ohni.⁶⁵ Stejně jako u ostatních oborů, i v tomto měl Štorch velké problémy, na svou práci totiž dostával velké množství pozitivních, ale i negativních reakcí. Například ministerstvo lidové osvěty mu některé jeho knihy nechtělo vydat, jiní mu vyčítali údajné uražení náboženství, či jej obviňovali z historického klamání. Již během Štorchova života se

⁶³ Dětská farma. Online. Eduard Štorch. Dostupné z: <https://detskafarma.cz/eduard-sachem-storch-1878-1956-sen-o-nejkrasnejsim-zivote/>.

⁶⁴ KAKÁČ, Bohumil. *Kdo byl Eduard Štorch*. Albatros, 1986. ISBN 13-813-86. strana 101–105.

⁶⁵ Tamtéž, strana 113–119.

jeho dílo začalo publikovat i v zahraničí. Jeho díla jsou známa dodnes nejen díky Štorchovu spisovatelskému umu, ale i díky zajímavým ilustracím od Zdeňka Buriana.⁶⁶

Eduard Štorch za svůj život vydal přes dvacet knih, například *Praha v době kamenné*, *Libuše a Přemysl*, *Osada Havranů*, *O pračlověku* atd. Jeho prvotinou se stala kniha *Člověk diluviální*. Původně vznikla jako odborná práce, roku 1907 byla publikována v knižní podobě. *Člověk diluviální* později znovu vyšel v přepracované verzi pod názvem *Lovci mamutů*. Štorchova poslední kniha, *Minehava*, vyšla roku 1950. Dílo *Minehava* je zasazeno do oblasti Lobče a jeho hlavní hrdinkou je dívka jménem Minehava.⁶⁷

3.2 Obec Lobeč

Obec Lobeč se rozkládá na dvou geomorfologických okrscích, na Skalské tabuli a na severozápadě Polomených hor. Obec se nachází mezi městy Mělník a Mšeno. Tato oblast byla osídlena již v mladší době kamenné, bronzové, železné i za příchodu Slovanů, kdy se zde rozkládalo slovanské hradiště. Na tomto hradišti sídlily od 10. století kmeny Pšovanů a Lemuzů. Právěké osídlení dokládá velké množství archeologických nálezů, kterými jsou pazourky, lužicko-knovízská keramika a mnoho dalšího. Název obce je odvozen od slova lov [panuje zde lidová pověst, že tato oblast sloužila k lovení zvěře, A.P.], ze kterého později vznikl název Lobzy a Lobes, později Lobeč.⁶⁸

Mezi nejvýraznější památky obce patří bezesporu Lobečský pivovar, který vznikl v druhé polovině 16. století a jen díky zásahu manželského páru Prouzových, z let 2007–2015, nezanikl a funguje dodnes.⁶⁹ V Lobči se také nachází zámek, který byl postavený roku 1654, v osmnáctém století byl zámek přestavěn do barokního stylu, jenž se zachoval

⁶⁶ ŠAUEROVÁ, Markéta. *Recenze: Kettner, B. (2011). Kdo byl Eduard Štorch*. Online. Pedagogická orientace. Vědecký časopis České pedagogické společnosti. 2013, roč. 23, č. 3. ISSN 1211-4669, strana 406–410. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/1149/891>.

⁶⁷ KAKÁČ, Bohumil. *Kdo byl Eduard Štorch*. Albatros, 1986. ISBN 13-813-86. strana 182–184.

⁶⁸ SLOBODZIAN, Vladimír. *Lobeč – historie a současnost*. Lobeč: Místní noviny Podbezdězí, 1998. strana 4–5.

⁶⁹ PIVOVAR LOBEČ. *Lobeč*. Online. Lobeč. 2015. Dostupné z: <https://lobec.cz/o-nas>.

dodnes. V druhé polovině 20. století padl zámek kvůli rozsáhlému znárodňování do rukou státu a sloužil jako psychiatrická léčebna. V restitucích byl zámek opět navrácen původním majitelům, Šimonkovým.⁷⁰

Obec se dodnes pyšní hned několika významnými osobnostmi, které se zde narodily, nebo zde alespoň nějakou dobu pobýly. Mezi tyto osoby patří bezesporu i Eduard Štorch. Dále zdejší rodák, hudební skladatel, varhaník a regenschori Týnského chrámu, Václav Emanuel Horák. Ve výčtu nesmí být opomenuti ani Ladislav Fialka, zakladatel české moderní pantomimy, nebo MUDr. Ferdinand Knobloch, který vedl svého času na zámku terapeutickou komunitu.⁷¹

⁷⁰ Muzeum Eduarda Štorcha. Lobeč. Úvodní informační tabule.

⁷¹ SLOBODZIAN, Vladimír. *Lobeč – historie a současnost*. Lobeč: Místní noviny Podbezdězí, 1998. strana 46–59.

4 Samoobslužné programy v muzeu

Samoobslužné programy v muzeu představují takové programy, které návštěvníkům umožňují poznávat expozici svým vlastním tempem, interaktivně, bez potřeby přítomnosti interního pracovníka muzea. Návštěvníkovi tedy není upřeno aktivní poznání expozice a rámec svého poznání si určuje on sám. Samoobslužné programy reprezentují například doprovodné programy, písemný průvodce, pracovní listy nebo audioprůvodce. Oproti servisním programům, které vede pracovník muzea a odehrávají se v daném čase a na určitém místě, jsou samoobslužné programy flexibilnější. Servisní programy představují komentované prohlídky nebo kreativní dílny.⁷²

Z hlediska účasti na muzejních edukačních programech můžeme rozlišit dvě významné návštěvnické skupiny, kterými jsou školy a rodinní návštěvníci. Každá tato cílová skupina má ale jiné potřeby a očekávání z návštěvy expozice. Zatímco školy preferují programy vedené pracovníkem muzea, rodiny spíše upřednostňují individuální prohlídky. Pro školy jsou tedy ideálním řešením servisní programy, které jsou vedeny muzejním pracovníkem a jsou v souladu se školními vzdělávacími programy. Pro rodiny s dětmi jsou taktéž v nabídce programy vedené muzejním pracovníkem, ty se ale nekonají příliš pravidelně. Rodiny s dětmi tedy vyhledávají flexibilní přístup, který jim poskytují právě samoobslužné programy. Tyto programy rodiny s dětmi expozicí strukturovaně vedou a radí jim, jak mají v rámci výstavy s dětmi pracovat.⁷³

⁷² NĚMEČKOVÁ, Jana. *Rodinný průvodce Uměleckoprůmyslovým museem v Praze jako příklad uplatnění koncepce celoživotního učení v muzeu*. Online, Rigorózní, vedoucí Michaela Dvořáková. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2009. strana 42–47. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/23801/150011964.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

⁷³ NĚMEČKOVÁ, Jana. *Rodinné učení v muzeu – samoobslužný rodinný průvodce jako příklad uplatnění koncepce celoživotního učení v muzeu*. Online. *Muzeum*. 2010, č. 48. Dostupné z: https://www.emuseum.cz/admin/files/museum_1_2010_finale.pdf.

4.1 Tvorba samoobslužného programu

Během přípravy samoobslužného programu je důležité si uvědomit potřeby cílových skupin a těm program přizpůsobit (viz kapitola č. 5). Doporučuje se rozdělit si potencionální návštěvníky do několika skupin. První skupinu představují děti do pěti až šesti let, druhá skupina je reprezentována žáky prvního stupně, třetí zastupují žáci druhého stupně, čtvrtou studenti středních škol, pátou rodiny s dětmi. Tyto skupiny lze rozdělit na další, specifitější celky.

Při přípravě samoobslužného programu nesmí být opomenut ani předběžný rozpočet nákladů na program. Ten by měl obsahovat náklady na nákup nových a obnovu starších materiálů, které jsou k realizaci programu zapotřebí.

Samotná náplň programu je stěžejní, proto je důležité si program vyzkoušet dopředu s testovací skupinou nebo vytvořit evaluační formulář. Díky těmto krokům lze zpětně zapracovat vybrané poznatky a potřeby návštěvnických skupin do nového, samoobslužného programu.⁷⁴

4.2 Druhy samoobslužných programů v muzeu

Druhy samoobslužných programů dle Jany Němečkové lze rozdělit do několika kategorií. Nejznámější a nejvíce využívanou kategorií představují textové materiály. Samotné textové materiály lze rozdělit do dalších subkategorií. Například písemný průvodce nebo katalogy jsou odborným textovým materiálem. Pracovní listy, metodické materiály pro učitele, dětské katalogy a rodinný průvodce představují jak odborné, tak aktivizační textové materiály.⁷⁵

⁷⁴ *Creating Self-Guided Resources for Families*. Online. In: Kids in Museums. 2024. Dostupné z: <https://kidsinmuseums.org.uk/resources/creating-self-guided-resources-for-families/>.

⁷⁵ NĚMEČKOVÁ, Jana. *Rodinný průvodce Uměleckoprůmyslovým muzeem v Praze jako příklad uplatnění koncepce celoživotního učení v muzeu*. Online, Rigorózní, vedoucí Michaela Dvořáková. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2009. strana 42–45. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/23801/150011964.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Druhou kategorií představuje audio průvodce. V tomto případě se jedná o audio výklad prostřednictvím přenosného přehrávače zvuku nebo mobilní aplikace. Mobilní aplikace se v dnešní době těší velké oblibě, protože návštěvníci tak mohou získat výklad v rámci poznávání expozice, který je obohacený o další multimediální prvky.⁷⁶ Třetí kategorií reprezentují aktivní a dotekové zóny a muzejní herny. Tyto vestavěné části v rámci expozice umožňují návštěvníkům aktivní zapojení do procesu objevování a učení.⁷⁷ Čtvrtou kategorií tvoří muzejní hry, které mohou být jak virtuální (například digitální hry, videa, animace), tak hmotné (například kvízy, puzzle).⁷⁸

Poslední, pátou kategorií představují muzejní kufříky. Jedná se o skutečný kufřík, který je naplněn logicky uspořádanými předměty, které návštěvníka vedou k edukačnímu cíli programu. Obsah kufříku mohou tvořit pracovní listy, kopie a repliky sbírkových předmětů, obrazové a textové materiály, výtvarné potřeby a další.⁷⁹

⁷⁶ SMIDOVÁ, Michaela. *Audio průvodce v muzejní praxi*. Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce. Praha: Národní muzeum, 2021, 59(1), 19–33. ISSN 1803-0386. Dostupné z: <https://publikace.nm.cz/periodicke-publikace/muzeum-muzejni-a-vlastivedna-prace/59-1/audio-pruvodce-v-muzejni-praxi>.

⁷⁷ NĚMĚČKOVÁ, Jana. *Rodinný průvodce Uměleckoprůmyslovým museem v Praze jako příklad uplatnění koncepce celoživotního učení v muzeu*. Online, Rigorózní, vedoucí Michaela Dvořáková. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2009. strana 42–47. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/23801/150011964.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

⁷⁸ ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Muzejní expozice jako edukační médium*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-43027. strana 278.

⁷⁹ MERTOŮVÁ, Soňa. *Muzejní kufřík. Metodický materiál*. Online. Brno. Metodické centrum muzejní pedagogiky, 2016. Dostupné z: https://www.mcmp.cz/fileadmin/user_upload/vzdelavani/metodicke_texty/METODIKA_KUFRIK.pdf.

5 Charakteristika návštěvnických skupin, pro které jsou edukační programy určeny

Dnešní muzeum je, mimo jiné, chápáno jako instituce celoživotního vzdělávání.⁸⁰ V rámci tohoto pohledu se muzeum snaží dostat svému vzdělávacímu potenciálu prostřednictvím tvorby edukačních programů a informačních materiálů pro své návštěvníky. Při této činnosti je ale třeba dbát na edukační profil potenciálního návštěvníka a vzdělávací program v rámci expozice přizpůsobit jeho potřebám.⁸¹ Rámec partnerství mezi muzeem a školou by měl být založený na vzájemné spolupráci. Ze strany muzea by tato spolupráce měla spočívat v navázání svých programů na rámcové vzdělávací programy. Škola by na druhou stranu měla své žáky připravovat na návštěvu muzea a následně s žáky jejich zážitky reflektovat.⁸² Ve výčtu vzdělávacích kompetencí muzea nesmí chybět ani neformální vzdělávání, kterého v rámci instituce využívají především rodiny s dětmi. Práce muzea v tomto směru spočívá v přípravě samoobslužných programů či rodinných průvodců, které by rodinám pomohly se v expozici zorientovat a zatraktivnit tak celý zážitek z návštěvy.⁸³

5.1 Školní třída

Školní třída představuje kolektiv skupiny dětí, který je formálně uzavřenou skupinou. Třída vzniká v rámci vzdělávacího procesu ve škole. Dělení žáků do školních tříd je určeno věkem. Škola žákům, v rámci tříd, zprostředkovává hned několik důležitých úkolů, kterými jsou

⁸⁰ BRABCOVÁ, Alexandra. *Brána muzea otevřená*. Náchod: JUKO Náchod editor, 2002. ISBN 80-86213-28-5. strana 26.

⁸¹ TOMĚŠKOVÁ, Kateřina. *Otevřená klenotnice poznávání*. Online. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4622-6. Dostupné z: <https://kvv.upol.cz/images/upload/files/Otev%C5%99en%C3%A1%20klenotnice-elektronick%C3%A1%20verze-men%C5%A1%C3%AD.pdf>.

⁸² BRABCOVÁ, Alexandra. *Brána muzea otevřená*. Náchod: JUKO Náchod editor, 2002. ISBN 80-86213-28-5. strana 27-28.

⁸³ NĚMEČKOVÁ, Jana. Rodinné učení v muzeu – samoobslužný rodinný průvodce jako příklad uplatnění koncepce celoživotního učení v muzeu. Online. *Muzeum*. 2010, č. 48. Dostupné z: https://www.emuseum.cz/admin/files/muzeum_1_2010_finale.pdf.

socializace, učení se učit, učení se učit a vychovávat.⁸⁴ Žáky ve škole lze rozdělit dle věku na raný, střední a starší školní věk.

5.1.1 Učitel

Pedagog, z pohledu pedagogického pracovníka ve škole, je výchovně-vzdělávací osoba. Nese zodpovědnost za komplexní rozvoj žáků v oblasti osvojování a budování sociálních rolí a rozvoje osobnosti.⁸⁵

Učitel, mimo jiné, představuje významného činitele v oblasti kooperace mezi školou a dalšími institucemi, například muzeem. Právě učitel rozhoduje o organizaci a připravuje žáky na návštěvu paměťové instituce. Z výzkumu Petry Horské, ve kterém zkoumala očekávání učitelů v oblasti výukových cílů edukačních programů, vyplývá, že pro učitele je důležité, aby si žáci prostřednictvím výše zmíněných programů, osvojovali, poznávali a opakovali učivo. Dalším důležitým aspektem je prožitek žáka a jeho aktivní učení. Učitelé by taktéž měli v rámci programu fungovat jako aktivní osoby, které se podílejí na procesu dosahování výsledků vzdělávání prostřednictvím přípravy a reflexe s žáky ve škole či předáním informací o žácích osobě, která program vede.⁸⁶

5.1.2 Žáci prvního stupně

Žáky prvního stupně představuje raný školní věk a střední školní věk. Raný školní věk trvá od šesti do devíti let, dítě se v tomto věku učí nové sociální roli žáka a základům vzdělanosti (především čtení, psaní a počítání). Střední školní věk, který trvá od devíti do jedenácti až dvanácti let, v tomto období si dítě buduje pozici ve školní sociální skupině a plynule se

⁸⁴ MAREŠ, Jiří a JEŽEK, Stanislav. *Klima školní třídy*. Online. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012. ISBN 978-80-87063-79-8. Dostupné

z: https://www.nuov.cz/uploads/AE/evaluacni_nastroje/15_klima_skolni_tridy.pdf.

⁸⁵ POSPÍŠIL, Radek. Pedagog – požadavky, kompetence. Online. In: *Úvod do pedagogiky*. Brno: Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity. Dostupné

z: https://is.muni.cz/elportal/estud/pedf/ps09/uvod_ped/web/pedagog.html.

⁸⁶ HORSKÁ, Petra. Učitel – klíčový článek ve spolupráci školy a muzea. Online. In: *Komenský. Odborný časopis pro učitele základní školy*. Brno: Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, 2019. Dostupné z: <https://www.ped.muni.cz/komensky/clanky/ucitel-klicovy-clanek-ve-spolupraci-skoly-a-muzea>.

rozzvíjí ve všech oblastech učení.⁸⁷ Dle stádia kognitivního vývoje od Jeana Piageta žáci jsou v tomto věku (od šesti do jedenácti let) schopni používat logické myšlení, které jim pomáhá porozumět vztahům mezi objekty a událostmi.⁸⁸ I přesto je ale myšlení žáka prvního stupně stále velmi silně vázáno na realitu, ve svém poznávání se zaměřuje především na poznání skutečného světa, který se snaží poznávat hlavně svými smysly.

Děti v tomto vývojovém období dbají na hodnotu svého školního úspěchu dle postoje svých rodičů. Pokud tedy hodnotový systém rodiny neodpovídá hodnotovému systému školy, dítě se dostává do konfliktu, během kterého ztrácí základní motivaci k učení. Tato skutečnost představuje jeden z důvodů, proč právě v tomto věku jsou z pohledu školních výsledků velké rozdíly. Během školní docházky se děti učí chování k dospělé osobě, ke spolužákům a respektování sociálních konvencí.⁸⁹

Žákům v tomto věku se v rámci edukačních programů doporučuje práce s badatelskými listy nebo orientačními plánky. Za jejich dobře odvedenou práci by měla následovat pochvala nebo ocenění, protože tím jim pomáháme budovat zdravé sebehodnocení.⁹⁰

5.1.3 Žáci druhého stupně/žáci víceletého gymnázia

Žáky druhého stupně/žáky víceletého gymnázia představuje starší školní věk, který trvá od nástupu na druhý stupeň základní školy či na víceleté gymnázium, zhruba od jedenácti let až po ukončení povinné školní docházky, přibližně do patnácti let. V tomto období se žáci nacházejí v období pubescence, které představuje první fázi dospívání. Tato fáze se projevuje velikými fyzickými, fyziologickými i psychickými změnami v uvažování, prožívání

⁸⁷ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1. strana 255.

⁸⁸ SVOBODA, Jan. *Vybrané kapitoly z pedagogické psychologie*. Online. Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2018. SBN 978-80-7599-080-8. strana 13. Dostupné z: <https://dokumenty.osu.cz/pdf/materialy/vybrane-kapitoly-z-pedagogicke-psychologie.pdf>.

⁸⁹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1. strana 267–270.

⁹⁰ HAVLŮJOVÁ, Hana; HUDEC, Petr; INDROVÁ, Martina a kol. *Památky nás baví 1*. Online. Praha: Národní památkový ústav, 2015. ISBN 978-80-905631-6-2. strana 43. Dostupné z: <https://www.npu.cz/publikace/pamatky-nas-bavi-1.pdf>.

a vývoji dítěte.⁹¹ Dle stádia kognitivního vývoje od Jeana Piageta žáci jsou v tomto věku schopni uvažovat v logických souvislostech bez limitů, již dokáží systematicky a abstraktně přemýšlet. Díky tomu jsou dospívající schopni si lépe a dlouhodobě pamatovat nové skutečnosti, přicházet s novými a originálními způsoby řešení problémů. V otázce budování vlastní identity jsou pubescenti nejistí, avšak dochází k jejich velikému vývoji prostřednictvím sebepoznání.⁹²

V tomto období motivace k učení klesá a stoupá v závislosti na subjektivním významu učiva. Rozvoj uvažování a přemýšlení žáky v tomto období vede k větší kritičnosti výukového programu, motivaci k učení tedy představuje jejich osobní přesvědčení o využitelnosti nových poznatků.⁹³

Žákům v tomto věku se v rámci edukačních programů doporučuje práce s badatelskými listy, které obsahují abstraktní, problémové a hravé úkoly, aby se pro ně mohly stát výzvou. U této věkové skupiny, pro kterou jsou typické výkyvy nálad, je třeba aktivity v rámci programu upravovat a střídat dle aktuálního nastavení skupiny.⁹⁴

5.2 Rodinný návštěvník

Rodina je „nej důležitější společenská skupina a instituce, která je základním článkem sociální struktury,, jejími hlavními funkcemi je reprodukce trvání lidského biologického druhu a výchova, resp. socializace potomstva, ale i přenos kulturních vzorů a zachování kontinuity kulturního

⁹¹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1. strana 256.

⁹² SVOBODA, Jan. *Vybrané kapitoly z pedagogické psychologie*. Online. Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2018. SBN 978-80-7599-080-8. strana 13–24. Dostupné z: <https://dokumenty.osu.cz/pdf/materialy/vybrane-kapitoly-z-pedagogicke-psychologie.pdf>.

⁹³ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1. strana 412–416.

⁹⁴ HAVLŮJOVÁ, Hana; HUDEC, Petr; INDROVÁ, Martina a kol. *Památky nás baví 2*. Online. Praha: Národní památkový ústav, 2015. ISBN 978-80-905631-7-9. strana 43–45. Dostupné z: <https://www.npu.cz/publikace/pamatky-nas-bavi-2.pdf>.

vývoje.⁹⁵ Sociální antropologie na rodinu nahlíží jako na rodinnou skupinu složenou z rodičovských a sourozeneckých vztahů. Jednotlivé rodinné role (matka, otec, syn, dcera, bratr, sestra) dohromady tvoří nukleární rodinu, pro kterou jsou typickými znaky její uzavřenost a silná citová vazba mezi jednotlivými členy.⁹⁶

Rodinné zázemí dítě velmi významně ovlivňuje, dítěti zprostředkovává emoční zázemí, oporu, učí ho sociálním rolím a rodinným rituálům. Všechny tyto body dohromady pomáhají utvářet identitu dítěte. Rodiče svým dětem napomáhají k naplnění potřeby smysluplného učení, protože dítěti slouží jako vzor, kterému se dítě snaží přiblížit. Pro většinu rodičů je dosažení školního úspěchu dítěte velmi důležité, proto dětem často plánují mimoškolní, rodinné vzdělávací aktivity, např. výlet do muzea, na hrad či do zoo.⁹⁷ V rámci těchto typů rodinných výletů dochází k rodinnému učení, při kterém probíhá interakce mezi jednotlivými členy rodiny, ze které si zejména děti odnášejí nové poznatky, návyky a zážitky.

Rodinný návštěvník v prostorách muzea představuje alespoň jednoho dospělého návštěvníka s alespoň jedním dítětem.⁹⁸ Dospělého návštěvníka mohou prezentovat rodiče i prarodiče, dětského návštěvníka může zastupovat dítě jakékoliv věkové kategorie od malého dítěte po dítě pubescentní. Proto by v rámci edukačního programu jeho vyhotovitel měl akcentovat pestrost návštěvnické skupiny a vytvořit univerzální úkoly, které je možné upravit vzhledem k požadavkům dané skupiny. Doporučené činnosti, v rámci programu,

⁹⁵ FIŠEROVÁ, Vlasta. Rodina. Online. In: *Sociologická encyklopedie*. 2018. Odstavec první. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Rodina>.

⁹⁶ FIŠEROVÁ, Vlasta. Rodina. Online. In: *Sociologická encyklopedie*. 2018. Odstavec druhý. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Rodina>.

⁹⁷ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1. strana 313–316.

⁹⁸ NĚMEČKOVÁ, Jana. *Rodinný průvodce Uměleckoprůmyslovým museem v Praze jako příklad uplatnění koncepce celoživotního učení v muzeu*. Online, Rigorózní, vedoucí Michaela Dvořáková. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2009. strana 27–34. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/23801/150011964.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

představuje například plnění daného úkolu společně, postupování od známého k neznámému.⁹⁹

⁹⁹ HAVLŮJOVÁ, Hana; INDROVÁ, Martina; SVOBODA, Petr a kol. *Památky nás baví 4*. Online. Praha: Národní památkový ústav, 2015. ISBN 978-80-905631-9-3. strana 88–91. Dostupné z: <https://www.npu.cz/publikace/pamatky-nas-bavi-4.pdf>.

6 Způsob zápisu a představení edukačních programů

V tomto oddílu diplomové práce jsou představeny tři varianty samoobslužných programů pro žáky prvního i druhého stupně/žáky víceletého gymnázia a pro rodiny s dětmi v muzeu Eduarda Štorcha v Lobči. Programy vycházejí z teoretických premis předchozích kapitol. Obecně jsou programy zaměřené spíše pro děti. Dospělý doprovod, v tomto případě učitel nebo rodič, prarodič či kamarád, má děti v expozici provázet a napomáhat jim v plnění úkolů z pracovních listů.

První program nese název *Kvízování s Eduardem* a je určen pro žáky 4. – 5. ročníku ZŠ. Žáci se v průběhu programu seznamují s Eduardem Štorchem, Dětskou farmou a s romány *Lovci Mamutů* a *Minehava*. Informace získávají z vybraných dobových fotografií, exponátů a libret v expozici.

Druhý program pro žáky druhého stupně ZŠ a nižší gymnázia je určen pro studenty 6. – 7. ročníků/primy – sekundy, nese název *Lovci mamutů opět v akci!* Během programu jsou žáci nepřímo rozděleni do expertních skupin. Každá skupina zkoumá určitou část expozice. V závěru programu žáci propojují zjištěné informace z expozice s úryvkem z knihy *Lovci mamutů* prostřednictvím dramatického ztvárnění textu.

Třetí program, *Štorchovi detektivové*, je určen pro rodiny s dětmi od 6 let. Z návštěvníků se stávají detektivové, kteří prostřednictvím hádanek a úkolů v rámci celé expozice přicházejí na kód od truhly, ve které jsou zamčené kosti pravěkých lidí a zvířat.

6.1 Formulář pro zápis edukačních programů a Přílohy k programu

Samoobslužné programy se skládají z *Formuláře pro zápis edukačních programů*¹⁰⁰ [dále jen *Formulář*, A. P.] a z *Příloh k programu* [dále jen *Přílohy*, A. P.] pro školy i rodinné

¹⁰⁰ Podle formuláře využívaného Lektorským oddělením Sbírkou moderního a současného umění Národní galerie v Praze upravila H. Havlůjová a K. Sládková. Dostupné z: Praktika z projektového managementu, zimní semestr, 2023. KDDD, PedF UK. Moodle, <https://dl1.cuni.cz/course/view.php?id=12820>.

návštěvníky. *Formulář* i *Přílohy* budou, po obhájení této práce, volně ke stažení na webových stránkách muzea Eduarda Štorcha v Lobči¹⁰¹ ve formátu pdf.

6.1.1 Formulář pro zápis edukačních programů

Formulář slouží k zápisu edukačních programů pro školní skupiny, je převzatý z Lektorského oddělení Sbírký moderního a současného umění Národní galerie, dále upravený PhDr. Hanou Havlůjovou, PhD. a Mgr. Kateřinou Sládkovou z Katedry dějin a didaktiky dějepisu, PedF UK. Obsahuje řadu základních informací stěžejních pro učitele, například návaznost na RVP¹⁰² a vzdělávací cíle. Do tohoto *Formuláře* je zapsán, po částečných úpravách, i edukační program pro rodiny s dětmi. Autorka, pro potřeby těchto samoobslužných programů, *Formulář* rozdělila na obecnou, teoretickou a praktickou část.

Formulář je strukturovaný do třinácti základních bodů. Prvních sedm bodů představuje obecnou stránku programu: název programu, jméno autora, místo realizace programu, cílovou skupinou, pro kterou je program určen, celkovou dobu realizace, klíčová slova (slova shrnují hlavní myšlenku textu a umožňují čtenáři pochopit jeho obsah)¹⁰³, anotaci (někdy také označované jako abstrakt nebo resumé, jedná se o krátký text vystihující podstatu článku, akademické práce či jiné detailní analýzy libovolného tématu).¹⁰⁴

Body osm až třináct prezentují teoretickou stránku programu: východiska programu (zde pojaté jako návaznost na RVP), cíle programu (vzdělávací cíle, co se děti z programu naučí, poznají, uvědomí,...), obsah – dílčí aktivity (v rámci tabulky jsou shrnuty činnosti, které vedou k dosažení cílů programu), výstupy (co si děti z programu odnesou), materiál a pomůcky (soupis všech materiálů, které jsou potřeba k realizaci programu) a evaluace

¹⁰¹Webové stránky Muzea Eduarda Štorcha: <https://www.muzeumstorch.cz/>.

¹⁰² Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, Praha 2023.

¹⁰³ Klíčová slova. Online. *Filozofická fakulta Masarykovy univerzity. Kurz práce s informacemi*. Dostupné z: <https://kisk.phil.muni.cz/media/3089574/kisk.phil.muni.cz/kpi/temata/definovani-tematu/klicova-slova.html>.

¹⁰⁴ KOBÍKOVÁ, Zuzana. Anotace. Online. *Filozofická fakulta Masarykovy univerzity*. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/1421/jaro2011/IMK088b/um/co_je_to_anotace.pdf.

(slouží jako zdroj pro posouzení kvality vzdělávacích programů nebo institucí)¹⁰⁵. Všechny tyto body jsou v rámci *Formuláře* zachovány pouze pro školní skupiny. Pro rodiny s dětmi je *Formulář* upraven. Jsou z něj vyjmuty následující body: východiska a výstupy z programu. Samoobslužné programy jsou vedeny bez osoby lektora nebo jiného zaměstnance dané instituce. Vedoucím programu se stává dospělý jedinec, který děti do objektu doprovází. Z tohoto důvodu je důležité, aby v rámci zápisu *Formuláře* byly rozepsány jednotlivé aktivity tak, aby dospělá osoba věděla, jak se má v rámci expozice pohybovat, co může od jednotlivých aktivit očekávat a především, jak děti v rámci programu vést. Z tohoto důvodu autorka do této části *Formuláře* přidala část praktickou. V rámci této části jsou podrobně rozepsané jednotlivé fáze programu, které jsou dále rozdělené do segmentů, které se dále rozvíjí dle potřeb aktivit v rámci daného segmentu. Tuto část *Formuláře* autorka přidala do zápisu pro školní skupiny i pro rodiny s dětmi.

6.1.2 Přílohy k programu

Přílohy představují jednotlivé doplňkové vizuální i písemné dokumenty, které jsou k realizaci programu klíčové. Zahrnují je pracovní listy, plánky a různé doplňkové texty, které jsou ve *Formuláři* vždy označené jako PŘÍLOHA č. 1, PŘÍLOHA č. 2... V rámci zápisu *Formuláře* v této diplomové práci jsou tyto *Přílohy* uvedené v kapitole *Seznam příloh*. Ve *Formuláři* k edukačnímu programu pro vyučující a rodiče jsou tyto *Přílohy* přímo součástí zápisu jednotlivých edukačních programů.

V *Přílohách* se nachází průvodní text pro školy, jehož cílem je představit žákům základní informace o budově muzea, osobě Eduarda Štorcha a období pravěku. Text určený pro rodiny s dětmi seznamuje rodinné návštěvníky se samotným edukačním programem. Dalšími *Přílohami* jsou: plánec hracího pole a pravidla hry pro Muzejní člověče, nezlob, jsou určeny pro program pro žáky prvního stupně. Součástí *Příloh* jsou taktéž *Přílohy* se správnými odpověďmi na jednotlivé otázky z pracovních listů pro žáky prvního stupně a

¹⁰⁵ DVOŘÁKOVÁ, Miroslava. Evaluace jako nástroj zjišťování kvality v dalším vzdělávání. Online. *Národní ústav pro vzdělávání*. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/t/evaluace-jako-nastroj-zjistovani-kvality-v-dalsim-vzdelavani.html>.

rodiny s dětmi. Mimo jiné jsou částí *Příloh* také návody na výrobu náramku ze zubů pravěkých šelem a postavičky Venuše, tyto návody představují také výhru pro skupinky žáků, které si v rámci programu vedly nejlépe.

Přílohy s pracovními listy jsou pro realizaci samoobslužného programu stěžejní. Autorka této práce vytvořila design pracovních listů v grafickém online nástroji Canva¹⁰⁶. V pracovních listech se nachází úkoly a pokyny ke správnému poznávání a fungování v rámci expozice.

¹⁰⁶ Canva. In: Canva.com [online]. Dostupné z: <https://www.canva.com/>.

6.2 Edukační program pro žáky prvního stupně ZŠ¹⁰⁷

1. OBECNÁ ČÁST

NÁZEV PROGRAMU: *Kvízování s Eduardem*

AUTOR: Adéla Pánková

MÍSTO REALIZACE: Muzeum Eduarda Štorcha v Lobči

CÍLOVÁ SKUPINA: 9–11 let (1. stupeň ZŠ, 4. – 5. třída)

CELKOVÁ DOBA REALIZACE: 90 minut

KLÍČOVÁ SLOVA: Eduard Štorch, muzeum, spisovatel, učitel

ANOTACE:

V rámci samoobslužného edukačního programu objevíme ojedinělý svět muzea Eduarda Štorcha v Lobči, kde spojíme zábavu s poznáním! Během našeho Kvízování s Eduardem pronikneme nejen do tajů Štorchova života. Kromě kvízů nás čeká (ne)tradiční hra Člověče, nezlob se. Pojďme společně objevit, kdo byl Eduard Štorch a jaký nám zanechal odkaz do dnešních dob!

¹⁰⁷ Podle formuláře využívaného Lektorským oddělením Sbírkou moderního a současného umění Národní galerie v Praze upravila H. Havlůjová a K. Sládková. Dostupné z: Praktika z projektového managementu, zimní semestr, 2023. KDDD, PedF UK. Moodle, <https://dl1.cuni.cz/course/view.php?id=12820>.

2. TEORETICKÁ ČÁST

VÝCHODISKA:

Vzdělávací oblast: **Člověk a jeho svět**

- **Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru: Místo, kde žijeme**
 - **Učivo:**

obec (město), místní krajina – její části, poloha v krajině, minulost a současnost obce (města), význačné budovy, dopravní síť

 - **Očekávané výstupy:**

ČJS-5-1-04 vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam¹⁰⁸

- **Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru: Lidé a čas**
 - **Učivo:**

současnost a minulost v našem životě – proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby, průběh lidského života, státní svátky a významné dny

regionální památky – péče o památky, lidé a obory zkoumající minulost

báje, mýty, pověsti – minulost kraje a předků, domov, vlast, rodný kraj

 - **Očekávané výstupy:**

ČJS-3-3-01 využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti¹⁰⁹

ČJS-3-3-02 pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu¹¹⁰

¹⁰⁸ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, Praha 2023. strana 47.

¹⁰⁹ Tamtéž, strana 49.

¹¹⁰ Tamtéž, strana 49.

ČJS-5-3-01 pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy¹¹¹

ČJS-5-3-02 využívá knihovny, sbírky muzeí a galerie jako informační zdroje pro pochopení minulosti¹¹²

CÍLE:

Žáci rozvíjí své znalosti o regionu.

Žáci analyzují osobu a život Eduarda Štorcha.

Žáci rozvíjí své kritické a strategické myšlení.

Žáci podporují týmovou spolupráci.

OBSAH – DÍLČÍ AKTIVITY:

ČAS (jak dlouho aktivita potrvá)	AKTIVITA (popis aktivity)
14 minut <ul style="list-style-type: none">• Aktivita 1 = 5 minut• Aktivita 2 = 4 minuty• Aktivita 3 = 5 minut	Segment 1. Vstupní hala – přivítání a úvod, představení muzea Eduarda Štorcha, přesun do expozice <ul style="list-style-type: none">⇒ Aktivita 1: přivítání a úvod – brainstorming, diskuse, otázky⇒ Aktivita 2: představení muzea Eduarda Štorcha – četba textu, viz PŘÍLOHA č. 1⇒ Aktivita 3: přesun do expozice – do místnosti s imitací mamuta, usazení žáků
6 minut <ul style="list-style-type: none">• Aktivita 4 = 3 minuty	Segment 2.

¹¹¹ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, Praha 2023. strana 49.

¹¹² Tamtéž, strana 49.

<ul style="list-style-type: none"> • Aktivita 5 = 3 minuty 	<p>Místnost s mamutem – průzkum místnosti a rozdělení žáků do skupin – předání pracovních listů</p> <p>⇒ Aktivita 4: průzkum místnosti, rozdělení žáků do skupin – čtyřčlenné skupiny, následné rozdělení uvnitř skupiny</p> <p>⇒ Aktivita 5: předání pracovních listů, viz PŘÍLOHA č. 2, vyplnění první strany listu</p>
<p>60 minut</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktivita 6 = 30 minut • Aktivita 7 = 30 minut 	<p>Segment 3.</p> <p>Expozice – poznávání expozice, vyplnění pracovních listů – hra</p> <p>⇒ Aktivita 6: poznávání expozice, vyplnění pracovních listů – prohlídka expozice a četba textů – plnění úkolů z pracovního listu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vyučující: příprava hracího pole (rozmístění barevných koleček), viz PŘÍLOHA č. 3 <p>⇒ Aktivita 7: hra – Muzejní Člověče, nezlob se – pravidla hry PŘÍLOHA č. 4</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vyučující: znění otázek a odpovědí potřebných pro hru, viz PŘÍLOHA č. 5
<p>10 minut</p> <p>⇒ Aktivita 8 = 10 minut</p>	<p>Segment 4.</p> <p>Místnost s mamutem – závěrečná reflexe, konec programu</p> <p>⇒ Aktivita 8: závěrečná reflexe, konec programu – vyhlášení výherce, předání</p>

	ceny, viz PŘÍLOHA č. 6, diskuse nad otázkami, konec programu
--	--

VÝSTUPY: V rámci výuky českého jazyka si vyučující společně s žáky mohou přečíst jakoukoli knihu od Eduarda Štorcha. Během hodiny výtvarné výchovy si může každý žák vyrobit svůj vlastní náramek ze zubů pravěkých šelem – dle návodu na výrobu náramku, viz PŘÍLOHA č. 6.

MATERIÁL A POMŮCKY:

Materiál a pomůcky, které jsou již na místě:

Hrací pole (barevná kolečka), molitanová hrací kostka

Materiál a pomůcky, které si musíte vzít s sebou:

Psací potřeby, pastelky

Tisk

- PŘÍLOHY – níže v tomto dokumentu: PŘÍLOHA č. 1, 2, 3, 4, 5 a 6

EVALUACE:

Závěrečná reflexe probíhá v kolečku na zemi a jsou při ní diskutovány následující otázky:

- ➔ Komu je toto muzeum zasvěcené?
- ➔ Kdo byl Eduard Štorch?
- ➔ Jakou knihu byste si od Eduarda Štorcha chtěli přečíst?
- ➔ Jak se vám dnešní program líbil?
- ➔ Bylo vám něco nepříjemné?
- ➔ Je něco, co byste na programu změnili?
- ➔ Co vás zaujalo? Překvapilo?

3. PRAKTICKÁ ČÁST

PODROBNĚ ROZEPSANÉ JEDNOTLIVÉ FÁZE PROGRAMU:

SEGMENT 1. (14 minut)

KDE? Vstupní hala

Přivítání a úvod – představení muzea Eduarda Štorcha – přesun do expozice

Aktivita 1: PŘIVÍTÁNÍ A ÚVOD (5 minut)

- Přivítání dětí v muzeu Eduarda Štorcha
- Prosíme Vás, při vstupu do objektu nepouštějte audioprůvodce
- Otázky pro úvodní brainstorming (otázky 1-4):

- 1) Co se vám vybaví, když se řekne slovo muzeum?
- 2) Víte, komu je toto muzeum zasvěcené?
- 3) Víte, kdo byl Eduard Štorch?
- 4) Víte, na jaký program jste přišli? O čem to dnes bude?

AKTIVITA 2: PŘEDSTAVENÍ MUZEA EDUARDA ŠTORCHA (4 minuty)

- V této části programu žákům přečtete text, který se nachází níže, viz PŘÍLOHA č. 1

AKTIVITA 3: PŘESUN DO EXPOZICE (5 minut)

- Přesuňte se nahoru po schodech do expozice
- Po vstupu přejděte rovnou do poloprázdné místnosti s imitací mamuta
- Usazení žáků

SEGMENT 2. (6 minut)

KDE? Místnost s mamutem

Průzkum místnosti a rozdělení žáků do skupin – předání pracovních listů

AKTIVITA 4: PRŮZKUM MÍSTNOSTI A ROZDĚLENÍ ŽÁKŮ DO SKUPIN (3 minuty)

- Nechte žáky prozkoumat místnost
 - Rozdělte žáky na skupinky po čtyřech
 - Primárně je důležité se soustředit na čtyřčlenné skupinky, proto prosíme, pokud se programu zúčastní počet žáků, který není dělitelný čtyřmi, vytvořte pouze jednu skupinku libovolného počtu
 - Uvnitř skupiny se žáci rozdělí na 2 průzkumníky a 2 strážce ohně
- ⇒ Pokud jsou ve skupině 3 žáci a méně, obsadte pouze jednoho strážce ohně a jednoho nebo dva průzkumníky

AKTIVITA 5: PŘEDÁNÍ PRACOVNÍCH LISTŮ (3 minuty)

- Každé skupince předejte 1 pracovní list, viz PŘÍLOHA č. 2
- Každá skupinka vyplní první stranu pracovního listu – zde vymýšlejí název své skupiny, rozdělují se na 2 průzkumníky a 2 strážce ohně

SEGMENT 3. (60 minut)

KDE? Celá expozice

Poznávání expozice – vyplnění pracovních listů – hra – Muzejní Člověče, nezlob se

AKTIVITA 6: POZNÁVÁNÍ EXPOZICE, VYPLNĚNÍ PRACOVNÍCH LISTŮ (30 minut)

- Žáci mají za úkol projít si ve svých skupinkách expozici. Během poznávání expozice a četby textů žáci odpovídají na jednotlivé kvízové otázky z pracovního listu
 - Vyučující mezi tím připraví barevná kolečka (hrací pole) na zem v místnosti s mamutem, viz PŘÍLOHA č. 3
 - Barevná kolečka se nacházejí v místnosti s mamutem, v prostoru pod DVD přehrávačem
- ⇒ TIP: skupinky, které byly rychlejší ve vyplňování pracovního listu, si mohou během čekání na ostatní vymyslet a namalovat znak své pracovní skupinky

AKTIVITA 7: HRA – MUZEJNÍ ČLOVĚČE, NEZLOB SE (30 minut)

- Každá skupinka si vybere barvu, za kterou se celá postaví. Pravidla hry, viz PŘÍLOHA č. 4.

SEGMENT 4. (10 minut)

KDE? Místnost s mamutem

Závěrečná reflexe, konec programu

AKTIVITA 8. ZÁVĚREČNÁ REFLEXE, KONEC PROGRAMU (10 minut)

- žáci se posadí do kruhu
- vyučující vyhlásí výherce a předá jim cenu = návod na výrobu náramku ze zubů pravěkých šelem, viz PŘÍLOHA č. 6
- dále s žáky prodiskutuje následující otázky:
 - Komu je toto muzeum zasvěcené?
 - Kdo byl Eduard Štorch?

- Jakou knihu byste si od Eduarda Štorcha chtěli přečíst?
- Jak se vám dnešní program líbil?
- Bylo vám něco nepříjemné?
- Je něco, co byste na programu změnili?
- Co vás zaujalo? Překvapilo?
- Konec programu

6.3 Edukační program pro žáky druhého stupně ZŠ/víceletého gymnázia¹¹³

1. OBECNÁ ČÁST

NÁZEV PROGRAMU: *Lovci mamutů opět v akci!*

AUTOR: Adéla Pánková

MÍSTO REALIZACE: Muzeum Eduarda Štorcha v Lobči

CÍLOVÁ SKUPINA: 11–13 let (2. stupeň ZŠ, 6. – 7. třída, víceleté gymnázium, prima – sekunda)

CELKOVÁ DOBA REALIZACE: 105 minut

KLÍČOVÁ SLOVA: Muzeum, Eduard Štorch, *Lovci mamutů*, tlupa, divadelní scénka

ANOTACE:

Během samoobslužného edukačního programu Lovci mamutů opět v akci se ponoříme do světa pravěkých dobrodružství a vydáme se na cestu za poznáním Eduarda Štorcha. Během programu se chopíme i role hrdinů z Lovců mamutů. Pojdme společně objevovat historii, která ožívá!

¹¹³ Podle formuláře využívaného Lektorským oddělením Sbírkou moderního a současného umění Národní galerie v Praze upravila H. Havlůjová a K. Sládková. Dostupné z: Praktika z projektového managementu, zimní semestr, 2023. KDDD, PedF UK. Moodle, <https://dl1.cuni.cz/course/view.php?id=12820>.

2. TEORETICKÁ ČÁST

VÝCHODISKA:

Vzdělávací oblast: **Člověk a společnost**

- **Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru: Dějepis**
 - **Učivo:**
 - význam zkoumání dějin, získávání informací o dějinách; historické prameny**
 - **Očekávané výstupy:**
 - D-9-1-01** uvede konkrétní příklady důležitosti a potřeby dějepisných poznatků¹¹⁴
 - D-9-1-02** uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány¹¹⁵
 - **Učivo:**
 - člověk a lidská společnost v pravěku**
 - **Očekávané výstupy:**
 - D-9-2-01** charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu¹¹⁶

Vzdělávací oblast: **Jazyk a jazyková komunikace**

- **Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru: Český jazyk a literatura**
 - **Učivo:**
 - čtení** – praktické (pozorné, přiměřeně rychlé, znalost orientačních prvků v textu), věcné (studijní, čtení jako zdroj informací, vyhledávací), kritické (analytické, hodnotící), prožitkové
 - **Očekávané výstupy:**

¹¹⁴ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, Praha 2023. strana 54.

¹¹⁵ Tamtéž, strana 54.

¹¹⁶ Tamtéž, strana 55.

ČJL-9-1-08 využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát¹¹⁷

- Učivo:

tvořivé činnosti s literárním textem – přednes vhodných literárních textů, volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, záznam a reprodukce hlavních myšlenek, interpretace literárního textu, dramatizace, vytváření vlastních textů, vlastní výtvarný doprovod k literárním textům

způsoby interpretace literárních a jiných děl

- Očekávané výstupy:

ČJL-9-3-08 porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování¹¹⁸

ČJL-9-3-09 vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích¹¹⁹

CÍLE:

Žáci rozvíjí své znalosti o osobě Eduarda Štorcha.

Žáci analyzují úryvek z knihy *Lovci mamutů*.

Žáci dramatizují úryvek z knihy *Lovci mamutů*.

Žáci rozvíjí své abstraktní myšlení.

¹¹⁷ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, Praha 2023. strana 23.

¹¹⁸ Tamtéž, strana 25.

¹¹⁹ Tamtéž, strana 25.

OBSAH – DÍLČÍ AKTIVITY:

<p style="text-align: center;">ČAS (jak dlouho aktivita potrvá)</p>	<p style="text-align: center;">AKTIVITA (popis aktivity)</p>
<p>14 minut</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktivita 1 = 5 minut - Aktivita 2 = 4 minuty - Aktivita 3 = 5 minut 	<p>Segment 1.</p> <p>Vstupní hala – přivítání a úvod, představení muzea Eduarda Štorcha a díla <i>Lovci mamutů</i>, přesun do expozice</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Aktivita 1: přivítání a úvod – brainstorming, diskuse ⇒ Aktivita 2: Představení muzea Eduarda Štorcha a díla <i>Lovci mamutů</i> – četba textu, viz PŘÍLOHA Č. 1 ⇒ Aktivita 3: přesun do expozice – do místnosti s imitací mamuta, usazení žáků
<p>6 minut</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktivita 4 = 3 minuty - Aktivita 5 = 3 minuty 	<p>Segment 2.</p> <p>Místnost s mamutem – průzkum místnosti a rozdělení žáků do tlup, předání pracovních listů a rozdělení rolí</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Aktivita 4: průzkum místnosti a rozdělení žáků do tlup – do čtyřčlenných tlup ⇒ Aktivita 5: Předání pracovních listů a rozdělení rolí – pracovní listy, viz PŘÍLOHA č. 2, rozdělení rolí dle ukázky z knihy <i>Lovci mamutů</i>, přiřazení části expozice
<p>75 minut</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktivita 6 = 15 minut - Aktivita 7 = 30 minut - Aktivita 8 = 30 minut 	<p>Segment 3.</p> <p>Celá expozice – zápis do pracovních listů, seznámení se s úryvkem z knihy a dramatické</p>

	<p>ztvárnění textu, představení dramatického ztvárnění textu</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Aktivita 6: zápis do pracovních listů – žáci zapisují informace do pracovního listu ke své části expozice ⇒ Aktivita 7: seznámení se s úryvkem z knihy a dramatické ztvárnění textu – žáci z úryvku nacvičí krátkou scénku doplněnou o informacemi z expozice ⇒ Aktivita 8: představení dramatického ztvárnění textu – ostatní žáci hádají, jaké informace o Štorchovi do své scénky ostatní zakomponovali
<p>10 minut</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktivita 9 = 10 minut 	<p>Segment 4.</p> <p>Místnost s mamutem – závěrečná reflexe</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Aktivita 9: závěrečná reflexe – vyhlášení nejlepší scénky– předání výhry, viz PŘÍLOHA č. 3, diskuse nad otázkami, konec programu

VÝSTUPY:

Během výuky českého jazyka si žáci mohou přečíst knihu *Lovci mamutů*. V rámci dramatické výchovy mohou žáci svá dramatická ztvárnění textu dále rozvinout. V hodině výtvarné výchovy si žáci mohou vytvořit vlastní Venuši– dle návodu na výrobu postavičky Venuše, viz PŘÍLOHA č. 3.

MATERIÁL A POMŮCKY:

Materiál a pomůcky, které si musíte vzít s sebou:

Psací potřeby, pastelky

Tisk

- PŘÍLOHY – níže v tomto dokumentu: PŘÍLOHA č. 1, 2 a 3

EVALUACE:

Závěrečná reflexe probíhá v kolečku na zemi a jsou při ní diskutovány následující otázky:

- ➔ Kdo byl Eduard Štorch?
- ➔ Jakou knihu byste si od Eduarda Štorcha chtěli přečíst?
- ➔ Jak se vám dnešní program líbil?
- ➔ Je něco, co byste na programu změnili?
- ➔ Co vás zaujalo? Překvapilo?

3. PRAKTICKÁ ČÁST

PODROBNĚ ROZEPSANÉ JEDNOTLIVÉ FÁZE PROGRAMU:

Segment 1. (14 minut)

Kde? Vstupní hala

Přivítání a úvod – představení muzea Eduard Štorcha a díla *Lovci mamutů* – přesun do expozice

Aktivita 1: PŘIVÍTÁNÍ A ÚVOD (5 minut)

- Přivítání žáků v muzeu Eduarda Štorcha
- Prosíme Vás, po vstupu do objektu nepouštějte audioprůvodce
- Otázky pro úvodní brainstorming (otázky 1–4):

- 1) Co se vám vybaví, když se řekne slovo muzeum?
- 2) Víte, kdo byl Eduard Štorch?
- 3) Víte, co je to tlupa? Říká vám toto slovo něco?
- 4) Víte něco o pravěku?

Aktivita 2: PŘEDSTAVENÍ MUZEA EDUARDA ŠTORCHA A DÍLA *LOVCI MAMUTŮ* (4 minuty)

- V této části programu žákům přečtete text, který se nachází níže, viz PŘÍLOHA č. 1

Aktivita 3: PŘESUN DO EXPOZICE (5 minut)

- Přesuňte se nahoru po schodech do expozice
- Po vstupu přejděte rovnou do poloprázdné místnosti s imitací mamuta
- Usazení žáků

Segment 2. (6 minut)

KDE? Místnost s mamutem

Průzkum místnosti a rozdělení žáků do tlup – předání pracovních listů a rozdělení rolí

Aktivita 4: PRŮZKUM MÍSTNOSTI A ROZDĚLENÍ ŽÁKŮ DO TLUP (3 minuty)

- Nechte žáky prozkoumat místnost
- Rozdělte žáky do tlup po čtyřech
- Primárně je důležité se soustředit na čtyřčlenné tlupy, proto prosíme, pokud se programu zúčastní počet žáků, který není dělitelný čtyřmi, vytvořte pouze jednu skupinku libovolného počtu

Aktivita 5: PŘEDÁNÍ PRACOVNÍCH LISTŮ A ROZDĚLENÍ ROLÍ (3 minuty)

- Každé tlupě předejte 1 pracovní list, viz PŘÍLOHA č. 2
- Každá tlupa vyplní první stranu pracovního listu – zde vyplní název své tlupy, rozdělí si role –Vypravěč, Kopčem, Veverčák, Huňáč (jedná se o postavy z ukázky z knihy *Lovci mamutů*, na kterou se bude v závěru programu navazovat)
 - ⇒ Pokud v tlupě jsou 3 žáci a méně, primárně obsaďte roli Vypravěče, z dalších rolí si žáci mohou vybrat libovolně
- Každá tlupě přiřaďte určitou část expozice, kterou má poznat:
 - ⇒ expozice je rozdělená do sedmi částí
 - Štorch archeolog a mamuti
 - Štorch spisovatel a nejen Zdeněk Burian
 - Štorch učitel a Dětská farma
 - Štorch rebel a Tomáš Garrigue Masaryk
 - *Lovci mamutů* a kult ženy
 - Oheň a práce, domov, lov na mamuta

→ Neolitická revoluce a *Minehava*

Segment 3. (70 minut)

KDE? Celá expozice

Zápis do pracovních listů – seznámení se s úryvkem z knihy a dramatické ztvárnění textu – představení dramatického ztvárnění textu

Aktivita 6: ZÁPIS DO PRACOVNÍCH LISTŮ (15 minut)

- žáci si v rámci své tlupy do pracovních listů zapisují informace z oblasti jejich zkoumání
 - ⇒ TIP: tlupy, které byly rychlejší ve vyplňování pracovního listu si mohou během čekání na ostatní vymyslet a namalovat znak své tlupy

Aktivita 7: SEZNÁMENÍ S ÚRYVKEM Z KNIHY A DRAMATICKÉ ZTVÁRNĚNÍ TEXTU (30 minut)

- žáci si přečtou úryvek z knihy *Lovci mamutů* (kapitola Návrat). Úryvek je součástí pracovních listů
- V navazující aktivitě žáci mají za úkol nacvičit krátkou divadelní scénku z výše zmíněného úryvku z knihy *Lovci mamutů*, do scénky musí zakomponovat informace, které se dozvěděli ve své části expozice (tlupa zkoumající část expozice – Spisovatel Eduard Štorch, žáci musí do své scénky zakomponovat informace, které se v této části dozvěděli)
 - ⇒ Jedna scénka by měla být na maximálně 3 minuty

Aktivita 8: PŘEDSTAVENÍ DRAMATICKÉHO ZTVÁRNĚNÍ TEXTU (30 minut)

- během této části žáci svým spolužákům předvedou svou scénku, kterou si nacvičili se svou tlupou

- po ukončení ostatní tlupy hádají, jaké informace o Eduardovi Štorchovi do své scény ostatní zakomponovali

Segment 4. (10 minut)

KDE? Místnost s mamutem

Závěrečná reflexe

AKTIVITA 9: ZÁVĚREČNÁ REFLEXE (10 minut)

- žáci si odhlasují, která scénka byla nejlepší – předání výhry – návod na výrobu postavičky Venuše – viz PŘÍLOHA č. 3
- dále s žáky prodiskutujeme následující otázky:
 - ➔ Kdo byl Eduard Štorch?
 - ➔ Jakou knihu byste si od Eduarda Štorcha chtěli přečíst?
 - ➔ Jak se vám dnešní program líbil?
 - ➔ Je něco, co byste na programu změnili?
 - ➔ Co vás zaujalo? Překvapilo?
- Konec programu

6.4 Edukační program pro rodiny s dětmi¹²⁰

1. OBECNÁ ČÁST

NÁZEV PROGRAMU: *Štorchovi detektivové*

AUTOR: Adéla Pánková

MÍSTO REALIZACE: Muzeum Eduarda Štorcha v Lobči

CÍLOVÁ SKUPINA: Rodiny s dětmi (od 6 let)

CELKOVÁ DOBA REALIZACE: 95 minut

KLÍČOVÁ SLOVA: muzeum, Eduard Štorch, truhla, detektivové

ANOTACE:

Staňme se Štorchovými detektivy a zapojme se do dobrodružného samoobslužného programu muzea Eduarda Štorcha v Lobči. V rámci programu nás čeká hned několik výzev. Budeme hledat kód od starobylé truhly prostřednictvím hádanek, které nás vtáhnou do fascinujícího světa pravěku a života a díla Eduarda Štrocha! My jsme připravení, a vy?

¹²⁰ Podle formuláře využívaného Lektorským oddělením Sbírkou moderního a současného umění Národní galerie v Praze upravila H. Havlůjová a K. Sládková. Dostupné z: Praktika z projektového managementu, zimní semestr, 2023. KDDD, PedF UK. Moodle, <https://dl1.cuni.cz/course/view.php?id=12820>.

2. TEORETICKÁ ČÁST

CÍLE:

Návštěvníci plní úkoly z pracovního listu.

Návštěvníci rozvíjí své kritické myšlení.

Návštěvníci podporují týmovou spolupráci.

Návštěvníci poznávají osobu Eduarda Štorcha.

Návštěvníci nalézají kód k truhle.

OBSAH – DÍLČÍ AKTIVITY:

ČAS (jak dlouho aktivita potrvá)	AKTIVITA (popis aktivity)
10 minut ⇒ Aktivita 1 = 5 minut ⇒ Aktivita 2 = 5 minut	Segment 1. Vstupní hala a druhé patro, expozice – četba textů, přesun do expozice, seznámení se s programem ⇒ Aktivita 1: četba textů – ve vstupní hale, v druhém patře před vstupem do expozice ⇒ Aktivita 2: přesun do expozice, seznámení se s programem – vstup do expozice, zahájení práce s pracovním listem, viz PŘÍLOHA č. 1, četba textu, viz PŘÍLOHA č. 2
70 minut ⇒ Aktivita 3 = 70 minut	Segment 2. Celá expozice – plnění úkolů z pracovního listu ⇒ Aktivita 3: plnění úkolů z pracovního listu – viz PŘÍLOHA č. 3
15 minut ⇒ Aktivita 4 = 10 minut ⇒ Aktivita 5 = 5 minut	Segment 3. Místnost s mamutem – splnění závěrečných úkolů, konec programu

	<p>⇒ Aktivita 4: splnění závěrečných úkolů – viz PŘÍLOHA č. 4</p> <p>⇒ Aktivita 5: konec programu – diskuse nad otázkami, konec programu</p>
--	--

MATERIÁL A POMŮCKY:

Materiál a pomůcky, které si musíte vzít s sebou:

Psací potřeby, pastelky

Tisk

- PŘÍLOHA č. 1

EVALUACE:

Závěrečná reflexe probíhá v rámci skupiny návštěvníků, jsou při ní diskutovány následující otázky:

- ➔ Jak se vám dnešní program líbil?
- ➔ Je něco, co byste na programu změnili?
- ➔ Co vás zaujalo? Překvapilo?

3. PRAKTICKÁ ČÁST

PODROBNĚ ROZEPSANÉ JEDNOTLIVÉ FÁZE PROGRAMU:

Segment 1. (10 minut)

KDE? Vstupní hala a druhé patro, expozice

Četba textů – přesun do expozice, seznámení se s programem

Aktivita 1: ČETBA TEXTŮ (5 minut)

- Prosíme vás, po vstupu do objektu nepouštějte audioprůvodce.
 - ⇒ Přečtěte si poslední text ve vstupní hale (nahore je znak muzea Eduarda Štorcha)
- Přesuňte se nahoru po schodech
 - ⇒ Před vstupem do expozice si přečtěte dva texty (vedle dveří)

Aktivita 2: PŘESUN DO EXPOZICE, SEZNÁMENÍ SE S PROGRAMEM (5 minut)

- Vstupte do expozice
- Připravte si svůj pracovní list, viz PŘÍLOHA č. 1
 - ⇒ zde si přečtěte text z 1. strany, viz PŘÍLOHA č. 2
 - ⇒ Vyplňte stranu 2

Segment 2. (70 minut)

KDE? Celá expozice

Plnění úkolů z pracovního listu

Aktivita 3: PLNĚNÍ ÚKOLŮ Z PRACOVNÍHO LISTU (70 minut)

- Postupně plňte úkoly z pracovního listu
 - ⇒ Úkoly se správným řešením, viz PŘÍLOHA č. 3

Segment 3. (15 minut)

KDE? Místnost s mamutem

Splnění závěrečných úkolů – konec programu

Aktivita 4: SPLNĚNÍ ZÁVĚREČNÝCH ÚKOLŮ (10 minut)

- Splňte závěrečné úkoly, které vás přivedou ke čtyřmístnému kódu od truhly a poslední aktivitě, viz PŘÍLOHA č. 4

Aktivita 5: KONEC PROGRAMU (5 minut)

- Prodiskutujte společně s dětmi následující otázky:
 - ➔ Jak se vám dnešní program líbil?
 - ➔ Je něco, co byste na programu změnili?
 - ➔ Co vás zaujalo? Překvapilo?
- Konec programu

7 Evaluace edukačních programů

Tato kapitola představuje evaluaci výše zmíněných samoobslužných edukačních programů. Programů určených pro školy se zúčastnili žáci 5. a 7. třídy ze Základní školy Jungmannovy sady Mělník. Program pro rodiny s dětmi navštívila Lidmila Krejčí se svým synem a manželem, shodou okolností je respondentka také paní učitelka, vyučuje na Základní škole Jaroslava Seiferta Mělník. Spolupráci se školou autorka navázala prostřednictvím paní učitelky Kristýny Roháčkové, která na ZŠ Jungmannovy sady Mělník vyučuje český jazyk. Lidmilu Krejčí autorka sama oslovila. Pilotní ověřování programů probíhalo v měsíci listopad 2024.

Školní skupiny ze ZŠ Jungmannovy sady Mělník na program dorazily s výše zmíněnou paní učitelkou Kristýnou Roháčkovou a paní učitelkou Renátou Habeltovou. Mimo jiné, programu určeného pro školy se zúčastnila i edukátorka z Regionálního muzea Mělník, Šárka Vejvodová. Všichni návštěvníci (vyučující, edukátorka, žáci i rodinní návštěvníci) následně hodnotili jim určené programy v *Dokumentu k zápisu zpětné vazby k programu*.

Na pilotní zkoušku programu do muzea Eduarda Štorcha v Lobči dorazily dvě třídy naráz na devátou hodinu ranní. Bylo to tak pro školu jednodušší, protože dvě třídy zaplnily jeden autobus a mohly se tak o náklady na autobus podělit. Bylo tedy nutné, aby autorka této práce zajistila i další program pro třídu, která se v expozici neměla vyskytovat.

Doplňkový program byl následující, žáci se rozdělili do skupin, každá skupina dostala jednu čtvrtku a jednu knihu od Eduarda Štorcha z tamní muzejní knihovny. Jejich úkolem bylo, přečíst si jednu kapitolu z knihy a následně namalovat obrázek, který by měl danou kapitolu demonstrovat. Poté, co dokončili své práce, žáci odešli na procházku po obci Lobeč. V průběhu procházky měli navštívit tyto objekty: zámek Lobeč, lobečský hřbitov, pivovar a pomník obětem první světové války. Ke každému zastavení dostali 1–3 úkoly, které měli na místě splnit. Poté se odebrali zpět do budovy muzea a třídy se prostřídaly. Každá třída po skončení svého programu autorce práce vyplnila *Dokument k zápisu zpětné vazby*.

Autorka vytvořila čtyři varianty *Dokumentu k zápisu zpětné vazby*. První varianta byla určena pro vyučující, kde odpovídali na následující otázky:

- 1) „*Stručně popište fungování žáků v expozici v rámci edukačního programu:*“
- 2) „*Co Vás na programu zaujalo?*“
- 3) „*Vaše návrhy na zlepšení programu:*“

Druhá varianta byla pro muzejní edukátorku, která odpovídala na tyto otázky:

- 1) „*Jak hodnotíte průběh programu?*“
- 2) „*Co Vás na programu zaujalo?*“
- 3) „*Vaše návrhy na zlepšení programu:*“

Třetí varianta náležela samotným žákům, ti odpovídali ve svých skupinkách na následující otázky:

- 1) „*Co se vám na dnešním programu líbilo?*“
- 2) „*Bylo vám během programu něco nepříjemné?*“
- 3) „*Je něco, co byste na programu změnili?*“
- 4) „*Co vás zaujalo? Překvapilo?*“

Poslední varianta, čtvrtá, vznikla pro rodinné návštěvníky, kteří odpovídali na tyto otázky:

- 1) „*Stručně popište vaše fungování v expozici v rámci edukačního programu:*“
- 2) „*Co Vás na programu zaujalo?*“
- 3) „*Vaše návrhy na zlepšení programu:*“

7.1 Evaluace edukačního programu pro žáky prvního stupně ZŠ

Edukační program pro žáky prvního stupně nese název *Kvízování s Eduardem*. Pilotní zkouška tohoto programu proběhla dne 5. 11. 2024 od 9:00 do 10:30 v budově muzea Eduarda Štorcha v Lobči. Programu se zúčastnilo 20 žáků pátého ročníku ze ZŠ Jungmannovy sady Mělník s třídní paní učitelkou Renátou Habeltovou.

Autorka této práce paní učitelce zaslala s předstihem *Formulář* k zápisu edukačního programu a jednotlivé *Přílohy* k prostudování. Paní učitelka tedy dopředu věděla, co žáky v rámci programu čeká. Po celou dobu realizace programu se držela instrukcí zapsaných v rámci *Formuláře*.

Žáci byli klidní a poslouchali veškeré informace i instrukce. Během plnění jednotlivých úkolů byli velice aktivní, bylo vidět, že je vymýšlení jména vlastní skupiny a vyplňování kvízů opravdu bavilo. Největší úspěch ale sklídila hlavní aktivita programu, Muzejní Člověče, nezlob se, především část, kdy jednotliví průzkumníci „běhali“ hledat informace do expozice.

7.1.1 Zpětná vazba od Renáty Habeltové¹²¹

1) *Stručně popište fungování žáků v expozici v rámci edukačního programu:*

Žáci fungovali výborně. Spolupracovali, ve skupině se dokázali domluvit. Program je dokázal zaujmout po celou dobu. Zároveň to bavilo všechny.

2) *Co Vás na programu zaujalo?*

Program byl celkově velmi dobře vymyšlený. Kladně hodnotím pestrost aktivit, která nedovolila dětem se nudit. Výborná byla zpětná vazba a kontrola vyplnění pracovních listů formou muzejního člověče. Chválím připravenou aktivitu pro rychlejší žáky – vymyslet a nakreslit znak skupiny.

¹²¹ Zpětná vazba k edukačnímu programu pro žáky prvního stupně ZŠ od Renáty Habeltové, osobní archiv autora.

3) *Vaše návrhy na zlepšení programu:*

Doporučení k přečtení textů a pečlivému prohlédnutí celé expozice v pracovním listu bych uvedla na jeho začátku. Jinak byl program výborně připraven.

Děkujeme, užili jsme si to. Renáta Habeltová

Poznámka autorky práce

S návrhem na zlepšení programu od Renáty Habeltové souhlasím, tento podnět bude do pracovního listu zanesen po obhájení této práce. Upravený pracovní list bude k dispozici na stránkách muzea Eduarda Štorcha v Lobči.

7.1.2 Zpětná vazba od muzejní edukátorky Šárky Vejdovové¹²²

1) Jak hodnotíte průběh programu?

Celý program proběhl v příjemném a bezpečném prostředí. Byla stanovena jasná pravidla, která zajistila klidný průběh programu. Lektorka spolu s učitelkami podporovaly děti v řešení jednotlivých úkolů. Děti k jednotlivým úkolům přistupovaly kreativně a se zaujetím.

2) Co Vás na programu zaujalo?

U programu jsem velmi ocenila rozdělení do dvou fází. První fáze byla zaměřená na sběr informací v první části expozice.

Druhá část programu se konala v druhé místnosti expozice, kde byl prostor pro hru Člověče, nezlob se, která prověřila jejich znalosti. Velmi oceňuji tuto zpětnou vazbu, která byla zábavná a podporovala děti k týmové spolupráci. Obzvláště se mi líbila dvě kola otázek, kdy v první části se lektorka zaměřila na odpovědi z kvízu a v druhé části děti hledaly odpovědi

¹²² Zpětná vazba k edukačnímu programu pro žáky prvního stupně ZŠ od Šárky Vejdovové, osobní archiv autora.

v první části expozice, kde sbíraly informace. Díky této předchozí aktivitě věděly, kde se nacházejí jednotlivé předměty a panely s informacemi.

3) *Vaše návrhy na zlepšení programu:*

Rozšířila bych hru Člověče, nezlob se buď přidáním hracích teček nebo drobnou změnou pravidel. – Vyhraje ten tým, který „dostane“ do domečku lovce i průzkumníky.

Šárka Vejvodová

Poznámka autorky práce

U návrhu na zlepšení programu od Šárky Vejvodové souhlasím se změnou pravidel hry. Tento podnět bude do *Formuláře* k zápisu edukačního programu pro žáky prvního stupně ZŠ zanesen pro obhájení této práce. Upravený *Formulář* bude k dispozici na stránkách muzea Eduarda Štorcha v Lobči.

7.1.3 Zpětná vazba od žáků pátého ročníku ze ZŠ Jungmannovy sady Mělník¹²³

1) *Co se vám na dnešním programu líbilo?*

V této otázce se žáci jednotně shodli, že se jim nejvíce líbila hra Muzejní Člověče, nezlob se. Dále ocenili samotnou expozici, především imitaci jeskyně a mamuta.

2) *Bylo vám během programu něco nepříjemné?*

Tři skupiny z pěti odpověděly, že jim během programu nebylo nic nepříjemné. Jedna skupina si stěžovala na křik svých spolužáků během programu, další skupina si zase stěžovala na opisování ze strany jedné čistě klučičí skupiny.

3) *Je něco, co byste na programu změnili?*

¹²³ Zpětná vazba k edukačnímu programu pro žáky prvního stupně ZŠ od žáků pátého ročníku ZŠ Jungmannovy sady Mělník, osobní archiv autora.

V této otázce se opět všichni žáci jednotně shodli, že by na programu nic neměnili, protože se jim líbil takový, jaký byl.

4) *Co vás zaujalo? Překvapilo?*

První skupinu zaujaly především kosti v truhle a aktivity v rámci programu, které dle jejich slov nebyly nudné a hodně zábavné. Druhou skupinu zaujaly exponáty v expozici. Třetí skupinu překvapila chyba v textu v expozici, dále je zaujaly imitace postav pravěkých lidí. Čtvrtou skupinu zaujala hra Muzejní Člověče, nezlob se, překvapilo je, že imitace mamuta neměla kly. Poslední skupinu zaujala informace, že Eduard Štorch byl nejen spisovatel, ale i učitel.

7.2 Evaluace edukačního programu pro žáky druhého stupně ZŠ/víceletého gymnázia

Edukační program pro žáky druhého stupně ZŠ/víceletého gymnázia nese název *Lovci mamutů opět v akci!* Pilotní zkouška tohoto programu proběhla dne 5. 11. 2024 od 11:00 do 12:45 v budově muzea Eduarda Štorcha v Lobči. Programu se zúčastnilo 23 žáků sedmého ročníku ze ZŠ Jungmannovy sady Mělník s jejich paní učitelkou českého jazyka, Kristýnou Roháčkovou.

Autorka této práce paní učitelce zaslala s předstihem *Formulář* k zápisu edukačního programu a jednotlivé *Přílohy* k prostudování. Paní učitelka tedy dopředu věděla, co žáky v rámci programu čeká. Po celou dobu realizace programu se držela instrukcí zapsaných v rámci *Formuláře*.

Žáci byli již lehce znaveni díky předchozí aktivitě uvnitř muzea a následné procházce. Paní učitelka Roháčková je ale ihned zpočátku programu zaktivovala a motivovala k práci. Během hledání informací v expozici a četby úryvku z knihy *Lovci mamutů* žáci pracovali uspokojivě. Největší nadšení se u žáků objevilo při nacvičování a představování jejich divadelních scének, pouze jedna chlapecká skupinka hůře spolupracovala. V jedné skupině byli pouze tři žáci, na nácvik a představení scénky se k nim přidala jejich paní učitelka.

7.2.1 Zpětná vazba od Kristýny Roháčkové¹²⁴

1) *Stručně popište fungování žáků v expozici v rámci edukačního programu:*

Všichni žáci se do programu zapojili se záplem. V první části, ve které měli vypisovat důležité informace k jednotlivým fragmentům výstavy, byly jejich výkony velmi vyrovnané. Při dramatizaci byly vidět rozdílné charaktery a možnosti jednotlivých skupin, avšak všichni byli schopni úkol splnit a podat kvalitní zpětnou vazbu. Žáci si odnesli spoustu nových informací, především díky zábavně pojatému sdílení informací (zakomponování do scénky).

2) *Co Vás na programu zaujalo?*

Na programu mě zaujala velmi kvalitně, hezky a přehledně připravená expozice a možnost osahat si jednotlivé vystavené objekty. Přehledně připravená metodika pro vyučujícího a hezky graficky zpracované pracovní listy pro žáky. Schopnost některých žáků opravdu rafinovaně zakomponovat informace o spisovateli do scénky.

3) *Vaše návrhy na zlepšení programu:*

Ukázku z knihy *Lovci mamutů*, kterou měli žáci dramatizovat, bych zkrátila, nebo bych vypustila některé její části.

Kristýna Roháčková

Poznámka autorky práce

U návrhu na zlepšení programu od Kristýny Roháčkové souhlasím s vypuštěním některých částí textu z úryvku z knihy *Lovci mamutů*, aby byla ukázka kratší. Tento podnět bude do

¹²⁴ Zpětná vazba k edukačnímu programu pro žáky druhého stupně ZŠ/víceletého gymnázia od Kristýny Roháčkové, osobní archiv autora.

pracovního listu pro žáky druhého stupně ZŠ/víceletého gymnázia zanesen po obhájení této práce. Upravený pracovní list bude k dispozici na stránkách muzea Eduarda Štorcha v Lobči.

7.2.2 Zpětná vazba od muzejní edukátorky Šárky Vejvodové¹²⁵

1) Jak hodnotíte průběh programu?

I tento program se nesl v pozitivní atmosféře. Děti přistupovaly k úkolům kreativně a se zaujetím. Lektorka i paní učitelka vytvořily bezpečné prostředí, ve kterém se žáci sedmé třídy nebáli vstoupit do role pralidí v připravených scénkách. Oceňuji práci lektorky a vyučujících, které byly dětem oporou. Vyučující se také aktivně zapojila do jedné scénky.

2) Co Vás na programu zaujalo?

I v tomto programu jsem ocenila dvě fáze vzdělávání. V první části opět proběhl sběr informací a příprava hrané scénky. Děti se s vervou pustily do tvořivé práce a bylo vidět, že je tato část velmi baví.

3) Vaše návrhy na zlepšení programu:

Doporučuji rozdělení dětí do skupin učitelem. Jedna skupinka byla slabší a bylo náročné ji zapojit. Při samotném hraní scének ze života našich předků chyběl signál začátku a konce scénky. Bylo by vhodné k tomuto signálu využít nějaké předměty, které zapadají do doby. Např. kameny, dřevo atd.

Šárka Vejvodová

Poznámka autorky práce

S oběma návrhy na zlepšení programu od Šárky Vejvodové souhlasím, tyto podněty budou do *Formuláře* zaneseny po obhájení této práce. Upravený *Formulář* bude k dispozici na stránkách muzea Eduarda Štorcha v Lobči.

¹²⁵ Zpětná vazba k edukačnímu programu pro žáky druhého stupně ZŠ/víceletého gymnázia od Šárky Vejvodové, osobní archiv autora.

7.2.3 Zpětná vazba od žáků sedmého ročníku ze ZŠ Jungmannovy sady Mělník¹²⁶

1) *Co se vám na dnešním programu líbilo?*

V této otázce se žáci shodují na nacvičování scének a hledání informací v expozici.

2) *Bylo vám během programu něco nepříjemné?*

Většina žáků během programu neshledala, že by jim bylo něco nepříjemného. Výjimkou byly dvě skupinky. Jedna z nich zmínila, že jim bylo nepříjemné, že jeden člen jejich skupiny dostatečně nespolupracoval. Další skupinka hodnotila jako nepříjemnou část programu samotné představování jejich scénky před ostatními spolužáky.

3) *Je něco, co byste na programu změnili?*

V této otázce se většina žáků jednotně shodla, že by na programu nic neměnili. Výjimkou jsou opět dvě skupinky. Výše zmíněná skupinka, které bylo představování scének nepříjemné, by doporučila zrušit představení a místo toho pustit nějaký film. Další skupinka zase požadovala více místa na zápisky v pracovním listě.

4) *Co vás zaujalo? Překvapilo?*

Většina žáků se shoduje, že je zaujala kompozici samotné expozice, především to, že si mohli některé předměty „osahat“. Mimo jiné zmiňují i hraní divadelní scénky. Skupinku, ke které se připojila paní učitelka zase překvapilo, že se k nim do týmu přidala a scénku si s nimi zahrála.

Poznámka autorky práce

Skupinka, která požadovala více místa na zápisky v pracovním listě měla výborný postřeh. Většinou totiž jedna strana k zápisu informací opravdu nestačila.

¹²⁶ Zpětná vazba k edukačnímu programu pro žáky druhého stupně ZŠ/víceletého gymnázia od žáků sedmého ročníku ze ZŠ Jungmannovy sady Mělník, osobní archiv autora.

Co se týče doporučení ke spuštění filmu, s tímto bodem v rámci tohoto programu úplně nesouhlasím. Návrh ale nezavrhuji, ukázka z filmu by se určitě dala využít během jiného edukačního programu pro muzeum Eduarda Štorcha.

Úprava pracovního listu v podobě rozšíření místa na zápisky bude do pracovního listu pro žáky druhého stupně ZŠ/víceletého gymnázia zanesena. K dispozici bude po obhájení této práce na stránkách muzea Eduarda Štorcha v Lobči.

7.3 Evaluace edukačního programu pro rodiny s dětmi

Edukační program pro rodiny s dětmi nese název *Štorchovi detektivové*. Pilotní zkouška tohoto programu proběhla dne 10. 11. 2024 od 15:00 do 16:30 v budově muzea Eduarda Štorcha v Lobči. Programu se zúčastnila jedna rodina se synem. Dospělé průvodce programem představovali paní učitelka ze ZŠ Jaroslava Seiferta Mělník Lidmila Krejčí s manželem, dětským návštěvníkem byl jejich šestiletý syn (dále jen návštěvníci).

Autorka této práce návštěvníkům zaslala s předstihem *Formulář* k zápisu edukačního programu a jednotlivé *Přílohy* k prostudování. Návštěvníci tedy dopředu věděli, co je v rámci programu čeká. Po celou dobu realizace programu se drželi instrukcí zapsaných v rámci *Formuláře*.

Rodinní návštěvníci se programu zúčastnili s šestiletým chlapcem, který ještě neuměl plyně číst. Návštěvníci muzeem procházeli dle předloženého *Formuláře* a postupně plnili úkoly z pracovního listu pro rodiny s dětmi. Během plnění jednotlivých úkolů museli být rodiče chlapce velmi nápomocní, především při čtení textů a zápisu do pracovního listu. Největší úspěch ze strany rodiny sklidily v rámci expozice imitace v životní velikosti a zpracování pracovního listu.

7.3.1 Zpětná vazba od rodinného návštěvníka¹²⁷

1) *Stručně popište vaše fungování v expozici v rámci edukačního programu:*

Účastnili jsme se programu jako rodina. Seznámili jsme se s formulářem s instrukcemi. Vše jsme si prošli a plnili jsme úkoly v pracovním listu. Máme šestileté dítě, které ještě neovládá čtení. Takže jsme vše pročetli společně a s úkoly jsme pomáhali. Při řešení těžších úloh klesala pozornost a utíkala jinam. Velké výpočty na závěr také sám nezvládl, ale pomáhal s přečtením některých čísel a některé číselné údaje si ze zjišťování úkolů také pamatoval.

2) *Co Vás na programu zaujalo?*

Líbilo se nám prostředí muzea a celá expozice. Hezké byly napodobeniny pravěkých lidí a mamuta, vystavené zbraně i pravé kosti. Také se nám moc líbilo zpracování pracovního listu. Zaujalo nás, že program byl sestaven tak, abychom nenásilnou formou prošli celou expozici, kde jsme postupně zjišťovali, kdo byl Eduard Štorch, jak žili a čím se zabývali pravěcí lidé. Dítě mělo největší zájem o to získat číselný kód k truhle.

3) *Vaše návrhy na zlepšení programu:*

V zadáních úkolů bychom doporučovali používat české výrazy místo cizích slov. A myslíme si, že by úkoly spíše více zaujaly děti, které jsou starší a už ovládají čtení. Více by se vnořily do řešení úloh, které vyplývaly z přečtení textu.

Pak ještě jeden nápad, možná v pracovním listu neprozrazovat, co se nachází v truhle, tak děti přijdou o překvapení. Napsat to obecně. Že se v truhle nachází něco, co souvisí s pravěkými lidmi a zvířaty, že si to mohou osahat a pokusit se z toho sestavit obrazec.

Děkujeme moc za program, Krejčí.

Poznámka autorky práce

S výše zmíněnými návrhy na zlepšení programu od Krejčích ve velké většině souhlasím, především s tím, že program je vhodnější pro starší děti, nebo alespoň děti, které jsou

¹²⁷ Zpětná vazba k edukačnímu programu pro rodiny s dětmi od rodinného návštěvníka, osobní archiv autora.

schopny plynň číst. Líbí se mi i nápad dopředu neprozrazovat, co se v zamčéné truhle skrývá.

Jedinou výhradu mám u nahrazení cizích slov za české výrazy. Návštěvníci měli na mysli výrazy z těchto vět z pracovního listu: „*Seznamte se s rozvrhem – prozkoumejte uvedený denní rozvrh na Dětské farmě a identifikujte první písmeno každé činnosti*“ a „*Jak Eduard Štorch integroval své archeologické nálezy a výzkumy ve svých literárních dílech?*“ Slovo identifikujte bych v pracovním listu zanechala, užití slova integrace je vskutku nešťastné, tento výraz bude ve větě nahrazen následovně: a „*Jak Eduard Štorch zacomponoval své archeologické nálezy a výzkumy do svých literárních děl?*“

Úpravy v pracovním listu pro rodiny s dětmi budou následující: do *Formuláře* vložím poznámku, že program je vhodný pouze pro děti, které umí plynň číst, apriorně nebudu prozrazovat jaké objekty se v zamčéné truhle schovávají, slovo integroval nahradím slovem zacomponoval. Upravený list bude k dispozici po obhájení této práce na stránkách muzea Eduarda Štorcha v Lobči.

Závěr

V této práci jsem se zabývala Živým muzeem Eduarda Štorcha v Lobči. V jednotlivých kapitolách jsem vymezila pojmy jako muzeum, Živé muzeum a popsala jsem samotné Muzeum Eduarda Štorcha v Lobči a osobu Eduarda Štorcha. Čtenáři jsem představila teoretická východiska vzniku samoobslužných programů a návštěvnické skupiny, pro které jsou samoobslužné programy určeny. Tím jsem propojila teoretickou část s tvorbou vlastních samoobslužných edukačních programů pro muzeum Eduarda Štorcha v Lobči.

Tvorba samoobslužných edukačních programů pro živé muzeum Eduarda Štorcha byla hlavním cílem této práce. Ještě předtím, než samotné programy vznikly jsem muzeum několikrát navštívila, abych se seznámila s rozvržením a edukačními možnostmi expozice. S muzejní edukátorkou z mělnického Regionálního muzea Šárkou Vejvodovou jsem po celou dobu konzultovala své návrhy a jednotlivé aktivity do programů.

Samoobslužné edukační programy jsem vytvořila pro žáky prvního stupně ZŠ, druhého stupně ZŠ/víceletého gymnázia a pro rodiny s dětmi. Při tvorbě programů bylo mým hlavním záměrem seznámit žáky a rodinné návštěvníky s osobou Eduarda Štorcha, jeho literárními díly a s Dětskou farmou.

První program, určený pro žáky čtvrtých a pátých tříd základní školy, s názvem *Kvízování s Eduardem* se zaměřuje na kvízové otázky, skrze které žáci poznávají nejen libreto a samotné muzeum, ale učí se i orientovat v expozici. Pilotní zkouška programu předčila má očekávání. Žáci si s kvízovými otázkami dokázali poradit, při poznávání expozice byli i velice pozorní. To vše perfektně zúročili při hře Muzejní Člověče, nezlob se. I přesto je ale třeba program lehce upravit. Dle názoru muzejní edukátorky by bylo vhodné pozměnit pravidla hry, aby se do hracího pole Člověče mohli aktivně zapojit všichni žáci. Podle jejich třídní paní učitelky je zase zapotřebí na začátek pracovního listu vložit větu, která žáky upozorňuje, aby byli při poznávání expozice pozorní. S oběma návrhy naprosto souhlasím.

Druhý program *Lovci mamutů opět v akci!* vznikl pro žáky šestých a sedmých ročníků ZŠ/primy a sekundy víceletého gymnázia. V tomto programu jsem se inspirovala principem skládkového učení. Žáci jsou rozděleni do expertních skupin, kdy každá skupina zkoumá jednu část expozice. Následně se žáci nesdružují do domovských skupin, zůstávají ve svých expertních skupinách, ve kterých nacvičují divadelní scénku dle ukázky ze Štorchovy knihy *Lovci mamutů*. Do scénky žáci komponují informace, které se dozvěděli v rámci jejich části expozice. Svou scénku následně „hrají“ před svými spolužáky, kteří hádají, jaké informace z expozice do scénky přidali. Při pilotní zkoušce tohoto programu byli žáci znaveni z předchozích doplňkových aktivit, které ale nebyly součástí samoobslužného edukačního programu. Ihned zpočátku bylo tedy zapotřebí žáky motivovat k práci. Při nacvičování a prezentaci scének ale žáci naprosto ožili. Některé skupinky mě opravdu velmi mile překvapily, jak hravě a zábavně dokázaly informace z úryvku a z expozice propojit. I u tohoto programu je zapotřebí provést pár změn, které mi v rámci zpětné vazby navrhly jak muzejní edukátorka, tak paní učitelka. Dle názoru muzejní edukátorky by bylo vhodné, kdyby jednotlivé skupinky rozdělával sám učitel, aby nevznikaly skupinky „slabší“ a „silnější“. Dále také vymyslet signál, který by značil začátek a konec jednotlivých scének. Paní učitelka mi zase doporučila ukázku z knihy zkrátit nebo vypustit některé její části. S těmito návrhy souhlasím, myslím si, že to průběh programu usnadní a bude plynulejší.

Třetí program *Štorchovi detektivové* vznikl pro rodiny s dětmi. Během tohoto programu se z návštěvníků dospělých i dětských stávají detektivové, kteří prostřednictvím plnění úkolů z pracovního listu získávají kód k otevření truhly. Program je určen pro rodiny s dětmi od šesti let. Na pilotní zkoušku programu sice dorazila rodina se šestiletým dítětem, to ale neumělo plyně číst a plnění některých úkolů pro něj tím pádem bylo složité. Zjistila jsem tedy, že by bylo vhodnější program nelimitovat věkem, ale spíše dopředu upozornit rodiče, že program je vhodný pro děti, které již umí číst. U lehčích úkolů si ale dítě vedlo znamenitě. Dle názoru mého i rodičů by bylo vhodné blíže specifikovat očekávané dovednosti dětí, které program navštíví. Rodiče dále navrhli úpravu pracovního listu, ve kterém by se explicitně neprozrazoval obsah zamčené truhly. Se všemi těmito návrhy souhlasím.

Seznam použitých informačních zdrojů

Tištěné zdroje:

BENEŠ, Josef. Muzeum a sbírky. Praha: Ústav pro informace a řízení v kultuře, 1977.

BENEŠ, Josef. Základy muzeologie. Opava: Open Education & Sciences, 1997. ISBN 80-901974-3-4.

BRABCOVÁ, Alexandra. *Brána muzea otevřená*. Náchod: JUKO Náchod editor, 2002. ISBN 80-86213-28-5.

HORÁK, František. *Aktivizující didaktické metody*, Olomouc: Univerzita Palackého, Filozofická fakulta, 1991. ISBN 80-7067-003-7.

NOVÁKOVÁ, Jiřina. *Aktivizující metody výuky*, Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 2014. ISBN 978-80-7290-649-9.

KAKÁČ, Bohumil. *Kdo byl Eduard Štorch*. Albatros, 1986. ISBN 13-813-86.

JAGOŠOVÁ, Lucie; JŮVA, Vladimír; MRÁZOVÁ, Lenka. *Muzejní pedagogika. Metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*, Brno, 2010. ISBN 978-80-7315-207-9.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*, Praha, 2023.

SLOBODZIAN, Vladimír. *Lobeč – historie a současnost*. Lobeč: Místní noviny Podbezdězí, 1998.

ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Edukační potenciál muzea*. Online. In: Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3034-8.

ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Muzejní expozice jako edukační médium*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4302-7.

ŠTORCH, Eduard. *Dětská farma*. Dědictví Komenského, 1929.

MIKEŠOVÁ, Veronika; OPATRNÁ, Marie a kol. *Edukace a prezentace archeologického kulturního dědictví*, Certifikovaná metodika, 2014.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

Internetové zdroje:

Creating Self-Guided Resources for Families. Online. In: Kids in Museums, 2024.

Dostupné z: <https://kidsinmuseums.org.uk/resources/creating-self-guided-resources-for-families/>.

Dětská farma. Online. Eduard Štorch. Dostupné z: <https://detskafarma.cz/eduard-sachem-storch-1878-1956-sen-o-nejkrasnejsim-zivote/>.

FIŠEROVÁ, Vlasta. *Rodina*. Online. In: *Sociologická encyklopedie*, 2018. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Rodina>.

HAVLŮJOVÁ, Hana; HUDEC, Petr; INDROVÁ, Martina a kol. *Památky nás baví 1*. Online. Praha: Národní památkový ústav, 2015. ISBN 978-80-905631-6-2. Dostupné z: <https://www.npu.cz/publikace/pamatky-nas-bavi-1.pdf>.

HAVLŮJOVÁ, Hana; HUDEC, Petr; INDROVÁ, Martina a kol. *Památky nás baví 2*. Online. Praha: Národní památkový ústav, 2015. ISBN 978-80-905631-7-9. Dostupné z: <https://www.npu.cz/publikace/pamatky-nas-bavi-2.pdf>.

HAVLŮJOVÁ, Hana; INDROVÁ, Martina; SVOBODA, Petr a kol. *Památky nás baví 4*. Online. Praha: Národní památkový ústav, 2015. ISBN 978-80-905631-9-3. Dostupné z: <https://www.npu.cz/publikace/pamatky-nas-bavi-4.pdf>.

HORSKÁ, Petra. *Učitel – klíčový článek ve spolupráci školy a muzea*. Online. In: Komenský. Odborný časopis pro učitele základní školy. Brno: Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, 2019. Dostupné z: <https://www.ped.muni.cz/komensky/clanky/ucitel-klicovy-clanek-ve-spolupraci-skoly-a-muzea>.

ICOM, National Committee Czech Republic: *Co je ICOM*. Online. In: ICOM Česká republika. Dostupné z: <https://icom-czech.mini.icom.museum/icom/co-je-icom/>.

ICOM, National Committee Czech Republic: *ICOM Etický kodex pro muzea*. Online. In: ICOM Česká republika. Dostupné z: <https://icom-czech.mini.icom.museum/icom/eticky-kodex-icom/>.

JURÍKOVÁ, Kristýna. *Vztah kurátora a edukátora v galeriích umění*. Online, Diplomová práce, vedoucí Kateřina Sládková. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra dějin a didaktiky dějepisu, 2023. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/188017/120466123.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Kurátor. Národní soustava povolání [online]. Dostupné z: <https://nsp.cz/jednotka-prace/kurator>.

LEHMANNOVÁ, Martina. *Definice muzea*. Online. In: ICOM Česká republika. Dostupné z: <https://icom-czech.mini.icom.museum/icom/definice-muzea/>.

Museum Vivos. Online. 2018. Dostupné také z: <https://museosvivos.com/reservas-2/>.

Muzeum Eduarda Štorcha v Lobči. Online. Živá muzea. Dostupné z: <https://zivamuzea.cz/muzea/>.

Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, centrum informací a statistik kultury. *Statistika kultury České republiky – muzea a galerie*. Online. 2022. Dostupné z: https://www.statistikakultury.cz/wp-content/uploads/2023/11/ZSU_2022_Muzea.pdf.

NĚMEČKOVÁ, Jana. *Rodinné učení v muzeu – samoobslužný rodinný průvodce jako příklad uplatnění koncepce celoživotního učení v muzeu*. Online. *Muzeum*. 2010, č. 48. Dostupné z: https://www.emuzeum.cz/admin/files/muzeum_1_2010_finale.pdf.

NĚMEČKOVÁ, Jana. *Rodinný průvodce Uměleckoprůmyslovým muzeem v Praze jako příklad uplatnění koncepce celoživotního učení v muzeu*. Online, Rigorózní, vedoucí Michaela Dvořáková. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2009. Dostupné

z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/23801/150011964.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

ŠAUEROVÁ, Markéta. *Recenze: Kettner, B. (2011). Kdo byl Eduard Štorch.*

Online. Pedagogická orientace. Vědecký časopis České pedagogické společnosti, 2013, roč. 23, č. 3. ISSN 1211-4669. Dostupné

z: <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/1149/891>.

SMIDOVÁ, Michaela. *Audio průvodce v muzejní praxi.* Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce. Praha: Národní muzeum, 2021, 59(1). ISSN 1803-0386. Dostupné z:

<https://publikace.nm.cz/periodicke-publikace/muzeum-muzejni-a-vlastivedna-prace/59-1/audio-pruvodce-v-muzejni-praxi>.

STRÁNSKÁ, Edita, STRÁNSKÝ, Zbyněk. *Základy štúdia muzeológie: Určené pre poslucháčov muzeológie a príbuzných odborov a záujemcov o múzejnú kultúru, ochranu prírody a pamiatkovú starostlivosť.* Online. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Fakulta prírodných vied, Katedra eko-muzeológie, 2000. Dostupné

z: https://emuzeum.cz/admin/files/zaklady_muzeologie.pdf.

SVOBODA, Jan. *Vybrané kapitoly z pedagogické psychologie.* Online. Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2018. SBN 978-80-7599-080-8. Dostupné

z: <https://dokumenty.osu.cz/pdf/materialy/vybrane-kapitoly-z-pedagogicke-psychologie.pdf>.

TOMEŠKOVÁ, Kateřina. *Otevřená klenotnice poznávání.* Online. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4622-6. Dostupné

z: <https://kvv.upol.cz/images/upload/files/Otev%C5%99en%C3%A1%20klenotnice-elektronick%C3%A1%20verze-men%C5%A1%C3%AD.pdf>.

Živá muzea. Online. 2022. Dostupné také z: <https://zivamuzea.cz/>.

Další:

PÁNKOVÁ, Marcela. Interní prezentace MAS Vyhlídky. Veletrh cestovního ruchu, Holiday world, 2022.

Propagační materiály projektu Museos Vivos, dostupné z: archiv MAS Vyhlídky, z.s.

Rozhovor s PhDr. Marcelou Pánkovou, PhD., 27. 3. 2024, osobní archiv autora.

Zákon č. 483/2004 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 186/2004 Sb.

In: Zákony pro lidi [online]. AION CS, 2010–2024. Dostupné z:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-483>.

Seznam příloh

Přílohy: Edukační program pro žáky prvního stupně ZŠ

PŘÍLOHA č. 1 – Text: Představení muzea Eduarda Štorcha

PŘÍLOHA č. 2 – Pracovní listy pro žáky prvního stupně ZŠ¹²⁸

PŘÍLOHA č. 3 – Plánek hracího pole na hru Muzejní Člověče, nezlob se

PŘÍLOHA č. 4 – Pravidla hry Muzejní Člověče, nezlob se

PŘÍLOHA č. 5 – Otázky a odpovědi pro vyučujícího ke hře Muzejní Člověče, nezlob se

PŘÍLOHA č. 6 – Výhra – Návod na výrobu náramku ze zubů pravěkých šelem¹²⁹

Přílohy: Edukační program pro žáky druhého stupně ZŠ/víceletého gymnázia

PŘÍLOHA č. 1 – Text: Představení muzea Eduarda Štorcha a díla *Lovci mamutů*

PŘÍLOHA č. 2 – Pracovní listy pro žáky druhého stupně ZŠ/víceletého gymnázia¹³⁰

PŘÍLOHA č. 3 – Výhra – Návod na výrobu postavičky Venuše¹³¹

¹²⁸ PÁNKOVÁ, Adéla. *Muzeum Eduarda Štorcha. Pracovní list, Kvízování s Eduardem, 1. stupeň ZŠ* [online]. In: Canva [online]. Dostupné z: <https://www.canva.com/design/DAGV0zAKNz0/2CF6MHwuH14dDUumsH77iQ/edit>.

¹²⁹ PÁNKOVÁ, Adéla. *Návod na výrobu náramku ze zubů pravěkých šelem* [online]. In: Canva [online]. Dostupné z: <https://www.canva.com/design/DAGV0-RuI8c/434bA00FCIAqXeOUZTyG0A/edit>.

¹³⁰ PÁNKOVÁ, Adéla. *Muzeum Eduarda Štorcha. Pracovní list, Lovci mamutů opět v akci!, 2. stupeň ZŠ/víceletého gymnázia* [online]. In: Canva [online]. Dostupné z: <https://www.canva.com/design/DAGV0y2caWM/VRmERIPixMgGAFL9EuB-Gw/edit>.

¹³¹ PÁNKOVÁ, Adéla. *Návod na výrobu postavičky Venuše* [online]. In: Canva [online]. Dostupné z: https://www.canva.com/design/DAGV0_rr_p4/gu3zchCs3S_PztfjI3nYDw/edit.

Přílohy: Edukační program pro rodiny s dětmi

PŘÍLOHA č. 1 – Pracovní list pro rodinné návštěvníky¹³²

PŘÍLOHA č. 2 – Text: Seznámení se s programem

PŘÍLOHA č. 3 – Úkoly se správným řešením

PŘÍLOHA č. 4 – Závěrečné úkoly

¹³² PÁNKOVÁ, Adéla. Muzeum Eduarda Štorcha. Pracovní list, Štorchovi detektivové, Rodiny s dětmi [online]. In: Canva [online]. Dostupné z: <https://www.canva.com/design/DAGV0wSRGXE/BdA8o5MOgAPyjZbKK5AUxA/edit>.

Přílohy: Edukační program pro žáky prvního stupně ZŠ

PŘÍLOHA č. 1

Vítejte v muzeu Eduarda Štorcha!

Právě teď se nacházíme v budově bývalé obecní školy, současného obecního úřadu, a především v muzeu Eduarda Štorcha.

Eduard Štorch byl významný český spisovatel, pedagog i amatérský archeolog. Asi si říkáte, jak se tato známá osobnost objevila právě v této malé obci poblíž měst Mšena a Mělníka. Odpověď je prostá. Štorchova manželka Božena zde vyrůstala, a protože oba toto místo milovali, tak si zde postavili své letní sídlo, kam jezdili velice rádi relaxovat.

Expozice muzea se nachází v horním patře, kam se společně brzy podíváme. Jen si k tomu nyní řekneme pár informací. Expozice je rozdělena do dvou místností. V první místnosti poznáme Eduarda Štorcha jako pokrokového pedagoga, amatérského archeologa a spisovatele! Mimo jiné zde uvidíme velké množství exponátů, buďte velice pozorní, protože některé exponáty jsou označené rukou. To znamená, že si na daný objekt můžete sáhnout! Na exponáty označené přeškrtnutou rukou, prosím, nesahejte. Ve druhé místnosti se můžeme těšit na imitaci mamuta a na hru, kterou si zde zahrajeme.

Nebojte, už skoro končím, jen si ještě musíme říct něco málo k samotnému Štorchovi a jeho lásce k historii, především k pradávnému období pravěkých lidí a mamutů. Přesouváme se do období před 30 000 – 20 000 lety, kdy pravěcí lidé nevypadali jako lidé dnes, neměli supermarkety, internet ani auta. Tito lidé žili v jeskyních a živili se především sběrem plodin a lovem zvěře, například lovem mamutů! K lovu si vyráběli jednoduché nástroje ze dřeva, kamene nebo z mamutích kostí a klů.

Jak vypadal pravěký člověk nebo mamut? Jak vypadaly jednoduché nástroje k lovu? Chcete to vědět? Tak jdeme na to! Právě teď začíná náš program, kde se vše společně dozvíme!

Hodně štěstí a zábavy při poznávání světa Eduarda Štorcha přeje celé muzeum obce Lobeč!

Přílohy: Edukační program pro žáky prvního stupně ZŠ

PŘÍLOHA č. 2

O NAŠÍ SKUPINĚ

1. VYMYSLTE NÁZEV SVOJÍ SKUPINY
2. VE SKUPINCE SE ROZDĚLTE NA 2 PRŮZKUMNÍKY A 2 STRÁŽCE OHNĚ

JMENUJEME SE:

PRŮZKUMNÍK Č. 1:

PRŮZKUMNÍK Č. 2:

STRÁŽCE OHNĚ Č. 1:

STRÁŽCE OHNĚ Č. 2:

1.

ÚKOLY DO EXPOZICE

1. VYPLŇTE NÁSLEDUJÍCÍ KVÍZOVÉ OTÁZKY:

FOTOGRAFIE:

1. KDO JE TATO OSOBA?

- 1) ZDENĚK BURIAN
- 2) JAROSLAV PAMUŠKA
- 3) EDUARD ŠTORCH

2. KDO JE OSOBA, KTERÁ STOJÍ VEDLE EDUARDA ŠTORCHA?

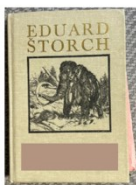
- 1) EDUARD BENEŠ
- 2) TOMÁŠ GARRIGUE MASARYK
- 3) KLEMENT GOTTFWALD

2.

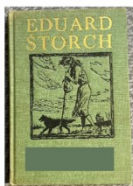
3. ODKUD POCHÁZÍ TATO FOTOGRAFIE?

- 1) Z DĚTSKÉ FARMY
- 2) ZE ŠTORCHOVÝCH KNIHY LOVCI MAMUTŮ
- 3) ZE ŠTORCHOVÝCH KNIHY MINEHAVA

4. TENTO PŘEBAL KNIHY PATŘÍ JEDNĚ ZE ŠTORCHOVÝCH KNIH ZDE V KNIHOVNĚ. O JAKOU KNIHU SE JEDNÁ?

- 1) V ŠERU DÁVNÝCH VĚKŮ
- 2) BRONZOVÝ POKLAD
- 3) LOVCI MAMUTŮ

5. TENTO PŘEBAL KNIHY PATŘÍ JEDNĚ ZE ŠTORCHOVÝCH KNIH ZDE V KNIHOVNĚ. O JAKOU KNIHU SE JEDNÁ?

- 1) MINEHAVA
- 2) O DĚVÍN A VELEHRAD
- 3) VOLÁNÍ RODU

3.

EDUARD ŠTORCH SPISOVATEL

6. JAKÝ BYL NÁMĚT ŠTORCHOVÝCH ROMÁNŮ?

1) HISTORICKÉ UDÁLOSTI A MÝTY

2) SMYŠLENÉ PŘÍBĚHY O DOBÁCH MINULÝCH

3) PŘÍBĚHY ZALOŽENÉ NA KONKRÉTNÍCH ARCHEOLOGICKÝCH NÁLEZECH NEBO HISTORICKÝCH UDÁLOSTECH

7. JAK ŠTORCH PŘÍSTUPOVAL K TVORBĚ POSTAV VE SVÝCH ROMÁNECH?

1) KOMBINOVAL ARCHEOLOGICKÉ POZNATKY A VLASTNÍ VÝZKUM

2) CHARAKTERISTIKY POSTAV SI ZCELA VYMÝŠLEL

3) SPOLÉHAL POUZE NA HISTORICKÉ PRAMENY

EDUARD ŠTORCH ARCHEOLOG

8. CO PRO EDUARDA ŠTORCHA PŘEDSTAVOVALA ARCHEOLOGIE?

1) ARCHEOLOGIE PRO ŠTORCHA PŘEDSTAVOVALA POUZE ZAMĚSTNÁNÍ, PRACOVAL TOTIŽ JAKO PROFESIONÁLNÍ ARCHEOLOG

2) CELOŽIVOTNÍ KONÍČEK

3) URČITOU FÁZI V JEHO ŽIVOTĚ, ARCHEOLOGIE SE VĚNOVAL POUZE VE STÁŘÍ

4.

13. KDO PRONESL TATO SLOVA? „ZNIČENÍ ROZVRHU HODIN JE PRVNÍ KROK K OSVOBOZENÍ ŽACTVA! STANE SE NĚKDY, ŽE TŘEBA ZEMĚPISNÁ LEKCE BUDE TRVAT I NĚKOLIK HODIN, CELÉ DŮPOLEDNE. DĚTI SE TAK ZABEROU DO VYMĚŘOVÁNÍ, NEBO DO STAVBY SLUNEČNÍCH HODIN, NEBO DO PLASTICKÉ MAPY NA PÍSKOVÍŠTI, ŽE JIM HODINY UBĚHNOU JAKO CHVÍLKA A BYLO BY HŘÍCHEM PŘERUŠOVAT JEJICH PROBUZENÝ ZÁJEM A ŠTĚSTROU VYUČOVACÍ CHVÍLI NÁHLÝM ZAZVONĚNÍM.“

1) ŽÁCI EDUARDA ŠTORCHA

2) SÁM EDUARD ŠTORCH

3) VAŠE PAMĚŤ UČITELKA

14. OD KOLIKA DO KOLIKA HODIN BYLI ŽÁCI NA DĚTSKÉ FARMĚ?

1) OD 8 DO 14 HODIN

2) OD 9 DO 17 HODIN

3) OD 9 DO 19 HODIN

ZDE VAŠE OTÁZKY KONČÍ. NA HRU, KTEROU MYNÍ BUDEME HRÁT ALE BUDETE POTŘEBOVAT VÍCE INFORMACÍ. PROTO VÁM DOPORUČUJEME, ABYSTE SI PŘEČETLI I NÁSLEDUJÍCÍ TEXTY: LOVCI MAMUTŮ A MINĚHA VĚDĚLE VÁM DOPORUČUJEME SI PEČLIVĚ PROJÍT CELOU EXPOZICI!

6.

9. KDE EDUARD ŠTORCH SPOLU SE SVÝMI ŽÁKY NAŠEL KOSTI Z MAMUTŮ?

1) V LOBČI

2) NEDALEKO BULOVKY V PRAZE

3) V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

EDUARD ŠTORCH UČITEL

10. JAKÝM ZPŮSOBEM VÝUKY SI ŠTORCH ZÍSKAL SRDCE SVÝCH ŽÁKŮ?

1) VYŽADOVAL VE TŘÍDĚ KÁZEŇ

2) DÁVAL ŽÁKŮM HODNĚ PÍSEMEK

3) ZÁBAVNOU A NÁZORNOU VÝUKOU

11. CO PROSAZOVAL EDUARD ŠTORCH PŘI SVĚ VÝUCE?

1) VÝUKU VENKU, NA ZDRAVĚM VZDUCHU

2) VÍCE HODIN DĚJEPISU

3) DÁVAL ŽÁKŮM HODNĚ DOMÁCÍCH ÚKOLŮ, ABY SE MOHLI UČIT I DOMA

DĚTSKÁ FARMA

12. V JAKÉM ROCE BYLA DĚTSKÁ FARMA ZALOŽENA?

1) V ROCE 1897

2) V ROCE 1903

3) V ROCE 1926

5.

Přílohy: Edukační program pro žáky prvního stupně ZŠ

PŘÍLOHA č. 3

Hrací pole

Přílohy: Edukační program pro žáky prvního stupně ZŠ

PŘÍLOHA č. 4

PRAVIDLA HRY:

- 2 strážci si stoupnou za svou barvu, 2 průzkumníci se posadí na zem za svou skupinku a připraví si své pracovní listy
- 1. strážce hodí velkou, molitanovou hrací kostkou a vyučující položí celé jeho skupině otázku ze sady otázek pro učitele
- V hodů kostkou se mohou žáci v rámci skupiny libovolně střídat
- Při hodů čísla 6 musí do hry v poli nastoupit 2. strážce a mohou házet ještě jednou
- Pokud se žákům hozené číslo na kostce nehodí k jejich postupu na hracím poli, mohou házet ještě jednou
 - ⇒ Pokud se žákům nehodí ani jedno z čísel, musí toto kolo vynechat a počkat na další

CÍL HRY:

- Dostat oba strážce do domečku, komu se tak povede prvněmu, vyhrává
- Pokud se ani jedné skupině nepovede dostat oba strážce do domečku, vyhrává ten, kdo je domečku nejbližší nebo má alespoň jednoho hráče v domečku

OTÁZKY PRO VYUČUJÍCÍ:

- Znění otázek, viz PŘÍLOHA č. 5
- Otázek je celkem 28
 - ⇒ Prvních 14 otázek je z pracovních listů, na které žáci v expozici hledali odpovědi
 - ⇒ Dalších 14 otázek a jejich znění zná pouze vyučující

ODPOVĚDI NA OTÁZKY:

- Odpovědi na otázky, viz PŘÍLOHA č. 5

- Otázky z pracovních listů: odpovědi žáci mohou hledat pouze ve svých pracovních listech
- Otázky, které zná dopředu pouze vyučující: pokud žáci neznají odpověď, mohou z každé skupiny vybrat oba průzkumníci a hledat odpovědi přímo v expozici. V expozici mohou být maximálně 1 minutu
- pokud jakýkoliv člen ze skupiny otázku zodpoví správně, postoupí o daný počet hozený na kostce
- pokud otázku nezodpoví nebo ji zodpoví špatně, může na otázku odpovědět tým po jejich pravici

Přílohy: Edukační program pro žáky prvního stupně ZŠ

PŘÍLOHA č. 5

KVÍZOVÉ OTÁZKY V PRACOVNÍM LISTĚ:

Fotografie:

1. **Kdo je tato osoba?**¹³³

- 1) Zdeněk Burian
- 2) Jaroslav Panuška
- 3) **Eduard Štorch**

2. **Kdo je osoba, která stojí vedle Eduarda Štorcha?**¹³⁴

- 1) Edvard Beneš
- 2) **Tomáš Garrigue Masaryk**
- 3) Klement Gottwald

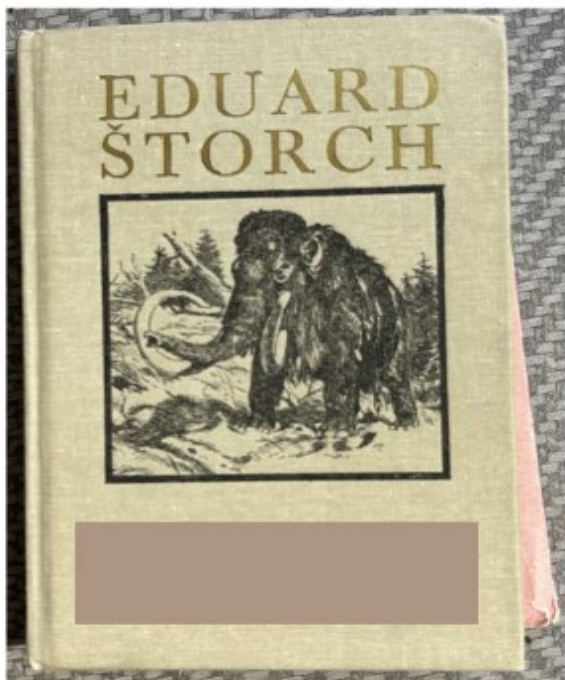
¹³³ Z osobního archivu muzea Eduarda Štorcha.

¹³⁴ Tamtéž.

3. Odkud pochází tato fotografie?¹³⁵

- 1) z Dětské farmy
- 2) Ze Štorchovy knihy Lovci mamutů
- 3) Ze Štorchovy knihy Minehava

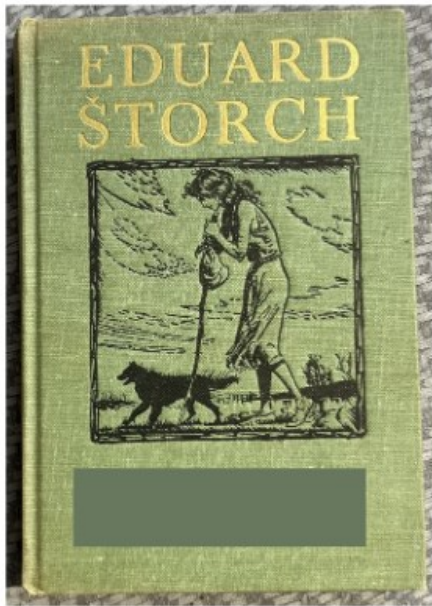

4. Tento přebal knihy patří jedné ze Štorchových knih zde v knihovně. O jakou knihu se jedná?¹³⁶

- 1) V šeru dávných věků
- 2) Bronzový poklad
- 3) Lovci mamutů

¹³⁵ Z osobního archivu muzea Eduarda Štorcha.

¹³⁶ Fotografie z knihovny muzea Eduarda Štorcha.

5. Tento přebal knihy patří jedné ze Štorchových knih zde v knihovně. O jakou knihu se jedná?¹³⁷

- 1) Minehava
- 2) O Děvín a Velehrad
- 3) Volání rodu

Eduard Štorch spisovatel:

6. Jaký byl námět Štorchových románů?

- 1) Historické události a mýty
- 2) Smyšlené příběhy o dobách minulých
- 3) Příběhy založené na konkrétních archeologických nálezích nebo historických událostech

7. Jak Štorch přistupoval k tvorbě postav ve svých románech?

- 1) Kombinoval archeologické poznatky a vlastní výzkum
- 2) Charakteristiky postav si zcela vymýšlel
- 3) Spoléhal pouze na historické prameny

¹³⁷ Fotografie z knihovny muzea Eduarda Štorcha.

Eduard Štorch archeolog:

8. Co pro Eduarda Štorcha představovala archeologie?

- 1) Archeologie pro Štorcha představovala pouze zaměstnání, pracoval totiž jako profesionální archeolog
- 2) **Celoživotní koníček**
- 3) Určitou fází v jeho životě, archeologii se věnoval pouze ve stáří

9. Kde Eduard Štorch spolu se svými žáky našel kosti z mamuta?

- 1) V Lobči
- 2) **Nedaleko Bulovky v Praze**
- 3) V Českých Budějovicích

Eduard Štorch učitel:

10. Jakým způsobem výuky si Štorch získal srdce svých žáků?

- 1) Vyžadoval ve třídě kázeň
- 2) Dával žákům hodně písemek
- 3) **Zábavnou a názornou výukou**

11. Co prosazoval Eduard Štorch při své výuce?

- 1) **Výuku venku, na zdravém vzduchu**
- 2) Více hodin dějepisu
- 3) Dával žákům hodně domácích úkolů, aby se mohli učit i doma

Dětská farma:

12. V jakém roce byla Dětská farma založena?

- 1) V roce 1897
- 2) V roce 1903

3) V roce 1926

13. Kdo pronesl tato slova? „Zničení rozvrhu hodin je první krok k osvobození žactva! Stane se někdy, že třeba zeměpisná lekce bude trvat i několik hodin, celé dopoledne. Děti se tak zaberou do vyměřování, nebo do stavby slunečních hodin, nebo do plastické mapy na pískovišti, že jim hodiny uběhnou jako chvilka a bylo by hříchem přerušovat jejich probuzený zájem a šťastnou vyučovací chvíli náhlým zazvoněním.“

- 1) Žáci Eduarda Štorcha
- 2) **Sám Eduard Štorch**
- 3) Vaše paní učitelka

14. Od kolika do kolika hodin byli žáci na Dětské farmě?

- 1) Od 8 do 14 hodin
- 2) Od 9 do 17 hodin
- 3) **Od 9 do 19 hodin**

Zde vaše otázky končí. Na hru, kterou nyní budeme hrát ale budete potřebovat více informací. Proto vám doporučujeme, abyste si přečetli i následující texty: [Lovci mamutů a Minehava](#). Dále vám doporučujeme si pečlivě projít celou expozici!

DALŠÍ KVÍZOVÉ OTÁZKY PRO UČITELE:

1. Doneste mi kost: [Truhla s kostmi se nachází v místě pod DVD přehrávačem](#)

2. Přineste mi z knihovny knihu, kterou ilustroval Zdeněk Burian. [Většinu knih v knihovně ilustroval Zdeněk Burian.](#)
3. Kde se v expozici nachází stolička mamuta srstnatého, na kterou si můžeme sáhnout? [V sekci s textem o Dětské farmě, objekt H.](#)
4. Co znázorňuje stůl, který se zde v expozici nachází? [Psací stůl, u kterého Eduard Štorch sepsal román Minehava.](#)
5. Proč jsou v expozici vystavené lyže? [Lyže znázorňují Štorchovy zájezdy s dětmi na lyžařské kurzy.](#)
6. Doneste z knihovny knihu, na jejíž obálce je zobrazený mamut.
7. Čím je přikrytá žena, která leží v jeskynním příbytku? [Zvířecími kožešinami.](#)
8. Ihned u vstupu se nachází dřevěná lavice, jedná se o dobovou školní lavici z 20. let 20. století? [Ano.](#)
9. Uprostřed místnosti se nachází muž, který sedí u ohně. Co dělá? [Obdělává kámen a vyrábí si z něj nástroj \(například na lov zvěře\).](#)
10. Kde Eduard Štorch založil Dětskou farmu? [Na Libeňském ostrově.](#)
11. Stručně shrňte děj Štorchova díla: Lovci mamutů. [Děj se odehrává před 20 000 – 30 000 lety, ve starší době kamenné. Popisuje zde příběh lovecké tlupy, jejíž součástí byli hlavní hrdinové Kopčem, Veverčák a Mamutík. Tlupa putuje z jižní Moravy do Pražské kotliny. Během cesty zažívají mnoho zajímavých dobrodružství.](#)

12. Proč se v expozici nachází společná fotografie Eduarda Štorcha a T. G. Masaryka?

Uveďte pouze jeden důvod.

- Eduard Štorch a T. G. Masaryk byli přátelé (seznámili se, když Masaryk publikoval v časopise *Naše doba* Štorchovy články o dětech).

- Eduard Štorch se postavil na stranu T. G. Masaryka v jeho sporech s katolickou církví – oba byly věřící, ale oběma vadil klerikalismus (=prosazování církevních názorů ve státní politice).

- TGM navštívil Dětskou farmu na Libeňském ostrově a věnoval na její provoz 1000,- Kčs.

13. Kolik románů Eduard Štorch celkem napsal? 27

14. Kde se v expozici nachází pravěké lovecké nástroje? Vedle textu o Lovcích mamutů.

V rukou lovce u imitace mamuta.

PŘÍLOHA č. 6

**NÁVOD NA VÝROBU NÁRAMKU
ZE ZUBŮ PRAVĚKÝCH ŠELEM!**

SUROVINY:

- 1 hrnek hladké mouky
- 1/2 hrnku studené vody
- 1/2 hrnku jemné soli
- 1 špejle
- 1 koženková šňůrka

VÝROBA

- Sůl i mouku smíchejte v míse, za stálého míchání přilévejte vodu.
- Z těsta vytvarujte několik špičatých zubů.
- Připravené zuby ze shora propíchněte špejlí.
- Zuby na pečícím papíře vložte do trouby na 150°C na 20 - 25 minut.
- Dírkami v zubech protáhněte šňůrku, před i za každým zubem udělejte uzlík, aby se zub na šňůrce nehýbal.

TIP: Těsto by mělo být pružné a pevné

- pokud se vám těsto drolí, přidejte vodu
- pokud se vám těsto příliš lepí, přidejte mouku

Přílohy: Edukační program pro žáky druhého stupně ZŠ/víceletého gymnázia

PŘÍLOHA č. 1

Vítejte v muzeu Eduarda Štorcha!

Právě teď se nacházíme v budově bývalé obecní školy, současného obecního úřadu, a především v muzeu Eduarda Štorcha.

Eduard Štorch byl významný český spisovatel, pedagog i amatérský archeolog. Asi si říkáte, jak se tato známá osobnost objevila právě v této malé obci poblíž měst Mšena a Mělníka. Odpověď je prostá. Štorchova manželka Božena zde vyrůstala, a protože oba toto místo milovali, tak si zde postavili své letní sídlo, kam jezdili velice rádi relaxovat.

Expozice muzea se nachází v horním patře, kam se společně brzy podíváme. Jen si k tomu nyní řekneme pár informací. Expozice je rozdělena do dvou místností. V první místnosti poznáme Eduarda Štorcha jako pokrokového pedagoga, amatérského archeologa a spisovatele! Mimo jiné zde uvidíme velké množství exponátů, buďte velice pozorní, protože některé exponáty jsou označené rukou. To znamená, že si na daný objekt můžete sáhnout! Na exponáty označené přeškrtnutou rukou prosím nesahejte. V druhé místnosti, se můžete zase těšit na imitaci mamuta a loveckých nástrojů.

Eduard Štorch byl vášnivým archeologem, na základě archeologických výzkumů vznikla většina Štorchových knížek. U nejslavnějšího pravěkého románu *Lovci mamutů* tomu nebylo jinak. Děj *Lovců mamutů* se odehrává před 20 000 – 30 000 lety, ve strašné době kamenné. Štorch zde popsal strastiplný život a putování jedné lovecké tlupy prostřednictvím protagonistů Kopčema, Veverčáka, Huňáče a dalších.

Jak vypadal takový život v tlupě? To se společně brzy dozvíme! Hodně štěstí a zábavy při poznávání světa Eduarda Štorcha přeje celé muzeum obce Lobeč!

Přílohy: Edukační program pro žáky druhého stupně ZŠ/víceletého gymnázia

PŘÍLOHA č. 2

CO JSME SE O NAŠÍ ČÁSTI EXPOZICE DOZVĚDĚLI...

PROSTOR PRO POZNÁMKY:

2.

O NAŠÍ TLUPĚ

1. VYMYSLTE JMÉNO VAŠÍ TLUPY
2. ROZDĚLTE SI ROLE
3. NECHTE SI PŘÍŘADIT ČÁST EXPOZICE

JMENUJEME SE:

VYPRAVĚČ:

KOPČEM:

VEVERČÁK:

HUNÁČ:

NAŠE ČÁST EXPOZICE:

1.

ÚRYVEK Z KNIHY LOVCI MAMUTŮ KAPITOLA NÁVRAT

1. Přečtěte si úryvek
2. Z úryvku nacvičte krátkou divadelní scénku
 - Zakomponujte do ní informace, které jste se dozvěděli ve své části expozice
 - Scénka by měla trvat maximálně 3 minuty
3. Sepište si ke své scénce poznámky na straně 6

Návrat

V Houžňákové tlupě je hlad a smutek.

Marně slídí po kořisti.

Mrzelo je, že neslavně přišli o tak velkou kořist, o tučné soby, kteří by jim byli hojnou potravou na mnoho dní. Když večer usínali s hladovými žaludky, dlouho do noci ještě nadávali silně cizí tlupě, která jim urvala veškerou kořist.

Někteří lovci dokonce bručeli na Mamutíka. Říkali, že se neměli sobů vzdávat, že měli raději s cizí tlupou bojovat. Ale starý Hunáč je krotil. Říkal, že by byli soby proti přesile neuhájili, ale že by mnohý lovec v boji zahynul. A chválil moudrého Mamutíka.

Ones se musila tlupa spokojit několika rybami, které ulovili v jezeře kostěnými harpunami. A Veverčák s ostatními hochy uhonil několik myší a jednoho sysla. To bylo vše. Utábořili se na břehu pod sráznou skálou.

3.

Malý ohníček dosvědčoval, že tlupa nemá skoro co jíst.

Děti ležely opodál ohně. Nehrály si, neběhaly, nekřičely. Byly hladové už po několika dnech.

Veverčák chodil po břehu vody, díval se smutně do dálky a vzpomínal na doby, kdy společně s Kopčemem lovívali drobnou zvěř. Jak to tehdy bylo krásné! Uvidí ještě někdy svého ztraceného druha? Do ležení se vrátil vyslaní vyzvědači. Vůdce vyslechl jejich zprávy a svěřil hlavu. Nikde v okolí není zvěř...! Krajem prošlo několik loveckých tlup a všechna zvěř je rozplašena...

Nezbývá než putovat do jiné země.

Kolik lovců, žen i dětí cestou zahyne? To nikdo neví.

Tlupa se připravuje na dalekou cestu za potravou. Muži si přitahují pazourkové oštěpy a kamenné palice, ženy si uvazují na záda rance s dětmi. Všichni jsou zasmušilí, nikomu dnes není do řeči.

Ani veselá Žabka nikoho nerozesměje a Veverčák sedí stranou a jen si tluče do země. Jak jindy skotačí! Inu, dnes má hlad a schází mu jeho věrný druh Kopčem.

Nějaký rachot a lomozný dupot se rozlehl nad jezerem. Co to? Všichni lovci vyskočili. Hledí vzhůru k příkré stráni. Najednou se něco shora řítí jako utržený balvan... a opět! - a opět!

Koně jsou tu!

„Ej, Juch - hej!“

Jaký to zážrak! Kůň za koněm padá po skalnaté stráni dolů rovnou k hladovějící tlupě. Lovci jsou v okamžiku pohotové, přibíhají a zraněné koně dobíjejí.

Mamutík svým oštěpem proklál už tři.

Huňáč, Dráp, Zajíc i ostatní muži těžkými palicemi šíří zhoubu. Křik, jásoť a řev se daleko rozléhá. I ženy se účastní nenadálého lovu. Děti ječí a skáčou radostí.

4.

Bude maso, bude blahobyť, bude zase všeho dost!

Za chvíli leželo pod příkrým srázem asi patnáct koní a hříbat. Asi stejný počet koní utíkal po jezerním břehu do dálky.

V tlupě hlučí radostný jásoť. Muži i ženy křepčí kolem padlých zvířat.

Lezou po čtyřech jako vlci, vyskakují jako sobi a válejí se jako medvědi. I starý Huňáč se postavil na hlavu a třepotá nohama. Ale pak se zas všichni rázem podívali vzhůru na stráně.

Co to leze dolů?

„Aj - to je náš Kopčem!“

„Dobrý hoch! Udatný! Sláva Kopčemovi! Vítej zdrav zase mezi nás!“

Mamutík, Huňáč, Veverčák a kdekdo, velký i malý, se přihnali a byl by jako z nebe spadlého Kopčema hnedle v objetí umačkáli, kdyby se jim nebyl vykroutil.

„Kluku škaredá!“ plísňivě volal směřící se Huňáč a tahal Kopčema za pačesy. „Kde ses toulal tak dlouho? Věru, dobrou večer jsi nám s sebou přivedl!“

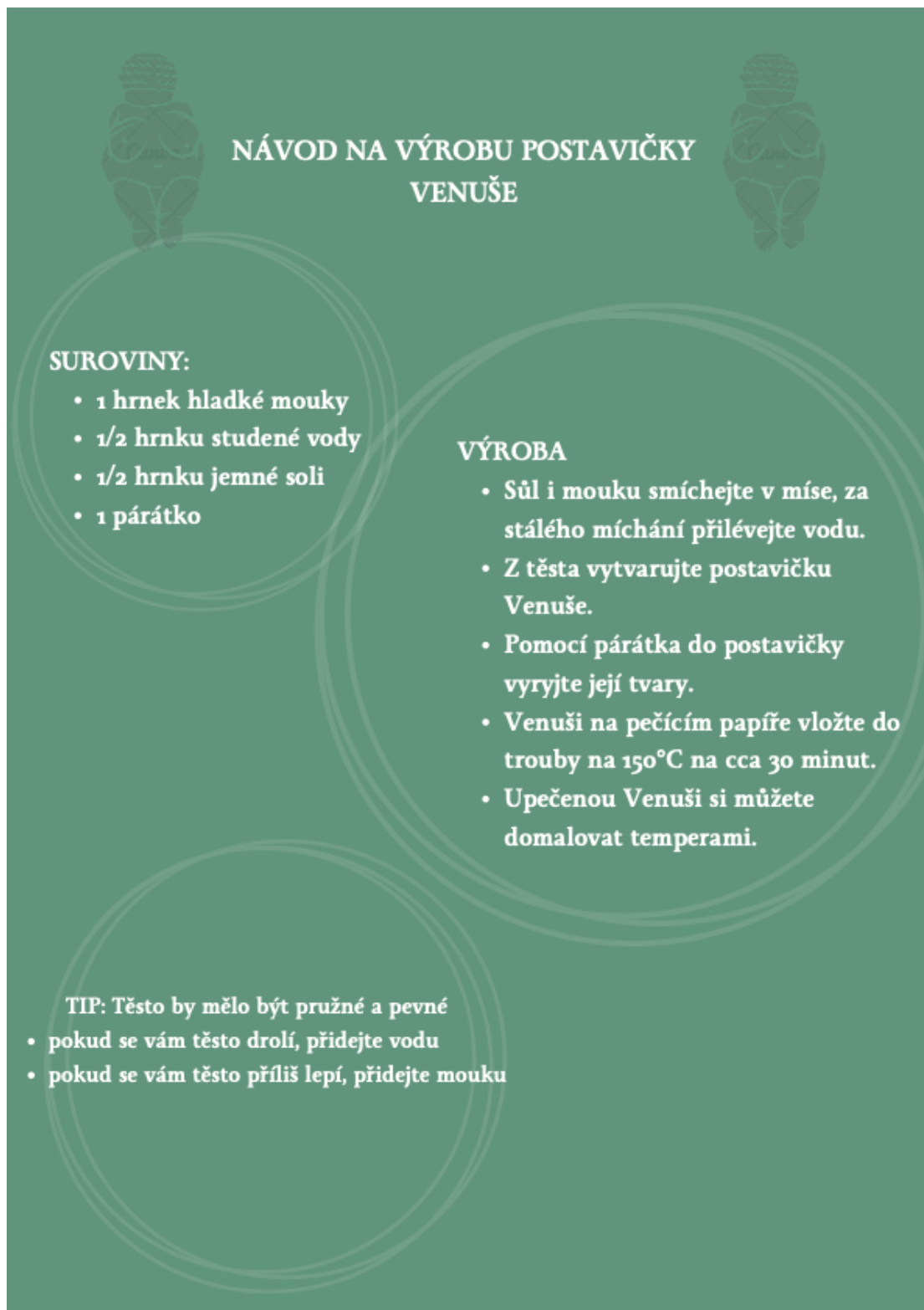
Kopčem musil honem povídat, jak se sem tak šťastně dostal. A hoch rozradostněn, s očima planoucícma, zajímavě vypravoval: „Kopčem sám - sám - bloudí. Tlupa nikde. Koně proti Kopčemovi! Kopčem se bál - zvedl klacek a křičel - moc křičel. Koně se lekli - obrátili se. Kopčem za nimi - dlouho za nimi - až sem...!“

Lovci vzali Kopčema na ramena a nosili ho kolem ohniště. Veverčák s dětmi se připojil k průvodu. Všichni křičeli, jak nejvíc mohli: „Konec hladu, Kopčem přihnali koně! Juch - hej!“ A potom byly hody, jaké ani staří lovci nepamatovali. Oheň vysoko vzplál. Hořel ve dne v noci. Všichni se nacpali, až je břicha bolela. Sám vůdce rozbíjí kosti a dává je Kopčemovi, aby z nich vybral chutný morek. A Kopčem zas dává kosti Veverčákově. Vitr roznáší vůni masa do daleka. Vlci přibíhají s čenichy vysoko pozdvíženými. I na ně se dostane.

5.

Naše poznámky ke scéně

6.

NÁVOD NA VÝROBU POSTAVIČKY VENUŠE

SUROVINY:

- 1 hrnek hladké mouky
- 1/2 hrnku studené vody
- 1/2 hrnku jemné soli
- 1 párátko

VÝROBA

- Sůl i mouku smíchejte v míse, za stálého míchání přilévejte vodu.
- Z těsta vytvarujte postavičku Venuše.
- Pomocí párátko do postavičky vyryjte její tvary.
- Venuši na pečícím papíře vložte do trouby na 150°C na cca 30 minut.
- Upečenou Venuši si můžete domalovat temperami.

TIP: Těsto by mělo být pružné a pevné

- pokud se vám těsto drolí, přidejte vodu
- pokud se vám těsto příliš lepí, přidejte mouku

Přílohy: Edukační program pro rodiny s dětmi

Příloha č. 1

Naši malí i velcí detektivové, vítejte v muzeu Eduarda Štorcha!

Zjistili jsme, že se nám v muzeu ztratil kód k truhle, která v sobě skrývá prastaré poklady. Potřebujeme vaši pomoc! Vaším úkolem bude odhalit, kam se tento kód podě! Připravte se na dobrodružství plné záhad a překvapení! Na každém stanovišti na vás čekají úkoly a hádanky, které vás budou krok za krokem provázet životem a poutavými příběhy Eduarda Štorcha. Každá správně vyřešená záhada vás přiblíží k odhalení čtyřmístného kódu od truhly. Sbírejte informace, luštěte hádanky a hlavně, spolupracujte jako jeden tým. Pozorujte a pečlivě zkoumejte vše kolem sebe, nebojte se použít svoji fantazii!

Přejeme vám úspěšné pátrání a nezapomenutelný zážitek! Nezapomeňte, každý detektiv musí být nejen bystrý, ale i trpělivý. Hodně štěstí!

1.

NAŠE DETEKTIVNÍ SKUPINA

JSME SKUPINA DETEKTIVŮ Z:

Členové naší naší detektivní skupiny:

ÚKOL K ČÁSTI I:

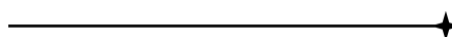
Vytvořte časový harmonogram klíčových událostí a interakcí mezi Eduardem Štorchem a T. G. Masarykem, které utvářely jejich přátelství a profesionální spolupráci.

Kroky k provedení:

1) Podrobně si nastudujte texty o vztahu mezi Eduardem Štorchem a T. G. Masarykem

**2) Na časovou osu zaznamenejte důležité události a data, které jsou s těmi osobami spojené.
-> pokud v textu není přímo uvedený letopočet, do časové osy ho takéž neuvádějte (například v textu stojí: před první světovou válkou, do časové osy neuvádějte před rokem 1914, zapíšte do ní slovně: před první světovou válkou)**

Časová osa:

2.

3.

ÚKOL K ČÁSTI 2.:

Vytvořte speciální šifru z rozvrhu dne na Dětské farmě.

Kroky k provedení:

1) Podrobně si nastudujte texty o Eduardovi Štorchovi jako spisovateli a o Dětské farmě

2) Seznamte se s rozvrhem - prozkoumejte uvedené denní rozvrh na Dětské farmě a identifikujte první písmeno každé činnosti

3) Přijďte k písmenům hodnoty - každému písmenu přiřadte číselnou hodnotu založenou na počátečním čase dané aktivity
-> například: Česťina začíná v 9 hodin, tedy Č = 9, Dýchací cvičení v 10: 15, tedy D = 10

4) Všechna stejná písmena sečtěte dohromady, aby každé písmeno mělo pouze jednu číselnou hodnotu
-> například - Němčina začíná v 11 (N = 11), Náboženství v 15 (N = 15), obě N sečtěte dohromady, tedy N = 26

Místo k řešení:

4.

ÚKOL K ČÁSTI 4.:

Pečlivě pozorujte následující imitace objektů z doby pravěku!

Kroky k provedení:

1) Podrobně si nastudujte texty: Mamuti, Zrození a domov, Oheň a práce

2) Pečlivě si prohlédněte všechny objekty, které se u textů vyskytují

Otázky:

1. Ze sekce Mamuti: Jaké maximální výšky dosahoval mamut cisařský, stepní a jižní? Překreslete si do prostoru níže jeden z objektů, který zde vidíte.

2. Ze sekce Zrození a domov: Kolik osob leží ve skalním přívěsu?

3. Ze sekce Oheň a práce: Jaké nástroje drží v rukou lovec sedící u ohně? Kolik objektů drží lovec v rukou?

6.

ÚKOL K ČÁSTI 3.:

Prozkoumejte, jak Eduard Štorch integroval své archeologické nálezy a výzkumy ve svých literárních dílech

Kroky k provedení:

1) Podrobně si nastudujte texty: Archeolog, Spisovatel a Nejen Zdeněk Burian

2) Najděte v knihovně tuto knihu:

OTÁZKY:

1. Jak Eduard Štorch integroval své archeologické nálezy a výzkumy ve svých literárních dílech?

2. U knihy výše na obrázku najděte informaci o kolikáté vydání této knihy se jedná:

5.

ÚKOL K ČÁSTI 5.:

Na základě získaných informací vymyslete krátký příběh, který bude zachycovat každodenní život, výzvy a dobrodružství pravěkých lidí. Do příběhu zakomponujte všechny tyto časové údaje v následujícím pořadí: před 30 000 lety, před 20 000 lety, před 7 500 lety.

Kroky k provedení:

1) Podrobně si nastudujte texty: Lovci mamutů, Minehava, Neolitická revoluce

2) Vymyslete krátký příběh o každodenním životě, výzvách a dobrodružství pravěkých lidí. Ve svém příběhu nezapomeňte zmínit výše uvedené časové údaje přímo v pořadí, ve kterém jsou výše uvedeny.

Můj příběh:

7.

ZÁVĚREČNÉ ÚKOLY č. 1

Abychom přišli na čtyřmístný kód k otevření naší truhly, tak se v následujících úkolech vrátíme k odpovědím, které jste uvedli v ČÁSTECH I. – 5.

Úkol k ČÁSTI 1.

Vypište všechny letopočty z časové osy v ČÁSTI 1 zleva doprava. První dva letopočty od sebe odečtěte, třetí přičtěte.

-> Nápověda: údaj 1900-1903 uvažujte jako 2 letopočty

-> Řešení:

-> Výsledek 1 =

Úkol k ČÁSTI 2.

Budeme počítat příklad, který se nachází níže. Písmena nahraďte číslicemi, ke kterým jste došli v ČÁSTI 2.

-> Řešení:

-> Výsledek 2 =

$P + N - Č - D - O - K - S =$

8.

Úkol k části 3.

O kolikáté vydání knihy uvedené v ČÁSTI 3. se jedná? Číslo uveďte do sekce Výsledek 3.

-> Výsledek 3 =

Úkol k části 4.

Sečtěte všechna čísla uvedená ve vašich odpovědích v ČÁSTI 4.

-> Řešení:

-> Výsledek 4 =

Úkol k Části 5.

Odečtěte od sebe časové údaje uvedené v zadání úkolu v ČÁSTI 5.

-> Řešení:

-> Výsledek 5 =

9.

ZÁVĚREČNÝ ÚKOL Č. 2

Už jsme skoro na konci, k odhalení čtyřmístného kódu a otevření truhly nás dělí už jen malý kousek, tak jdeme na to!

ÚKOL

Spočítáme si poslední příklad, který nám odhalí náš čtyřmístný kód! Od Výsledku 5 odečtěte Výsledek 1, 2, 3 a 4.

-> Řešení:

-> Výsledek = čtyřmístný kód =

ZÁVĚREČNÝ ÚKOL Č. 3

Dojděte k truhle, která se nachází v místnosti s mamutem pod DVD přehrávačem a zadějte na zámek čtyřmístný kód. V truhle se nachází několik kostí pravěkých lidí a zvířat. Kostí si můžete osahat a pokusit se z nich sestavit nějaký obrazec!

*Naši milí detektivové, tímto náš program končí. Děkujeme, že jste se společně s námi vydali na cestu za hledáním kódu k naší truhle!
Adéla Pánková a celé muzeum Eduarda Štorcha v Lobči.*

10.

Přílohy: Edukační program pro rodiny s dětmi

Příloha č. 2

Naši malí i velcí detektivové, vítejte v muzeu Eduarda Štorcha!

Zjistili jsme, že se nám v muzeu ztratil kód k truhle, která v sobě skrývá prastaré poklady. Potřebujeme vaši pomoc! Vaším úkolem bude odhalit, kam se tento kód poděl!

Připravte se na dobrodružství plné záhad a překvapení! Na každém stanovišti na vás čekají úkoly a hádanky, které vás budou krok za krokem provázet životem a poutavými příběhy Eduarda Štorcha. Každá správně vyřešená záhada vás přiblíží k odhalení čtyřmístného kódu od truhly.

Sbírejte informace, luštěte hádanky a hlavně, spolupracujte jako jeden tým. Pozorujte a pečlivě zkoumejte vše kolem sebe, nebojte se použít svojí fantazii!

Přejeme vám úspěšné pátrání a nezapomenutelný zážitek! Nezapomeňte, každý detektiv musí být nejen bystrý, ale i trpělivý.

Hodně štěstí!

Přílohy: Edukační program pro rodiny s dětmi

Příloha č. 3 – úkoly se správným řešením

ÚKOL K ČÁSTI 1.:

Vytvořte časový harmonogram klíčových událostí a interakcí mezi Eduardem Štorchem a T. G. Masarykem, které utvářely jejich přátelství a profesionální spolupráci.

Kroky k provedení:

- 1) Podrobně si nastudujte texty o vztahu mezi Eduardem Štorchem a T. G. Masarykem
- 2) Na časovou osu zaznamenejte důležité události a data, které jsou s těmi osobami spojené.
 - ➔ Pokud v textu není přímo uvedený letopočet, do časové osy ho taktéž neuvádějte (například v textu stojí: před první světovou válkou, do časové osy neudávejte před rokem 1914, запиšte do ní slovně: před první světovou válkou)

Časová osa:

Řešení:

- 1) Štorch působí na Mostecku – 1900–1903
 - ➔ Během této doby píše články o dětech, které mu publikuje T. G. Masaryk v časopise *Naše doba*
- 2) Před první světovou
 - ➔ Štorch se staví na stranu T. G. Masaryka v jeho sporech s katolickou církví

- 3) T. G. Masaryk v roce 1926 jako prezident Československé republiky navštívuje Dětskou farmu
 - Na provoz jí věnuje 1000,- Kčs

- 4) *"Jít vždy vlastní cestou a nikdy se nebát stát za svým přesvědčením!"*
 - Heslo T. G. Masaryka, které Štorchovi napsal
 - Stalo se jejich společným heslem

ÚKOL K ČÁSTI 2.:

Vytvořte speciální šifru z rozvrhu dne na Dětské farmě.

Kroky k provedení:

- 1) Podrobně si nastudujte text o Dětské farmě
- 2) Seznamte se s rozvrhem – prozkoumejte uvedený denní rozvrh na Dětské farmě a identifikujte první písmeno každé činnosti
- 3) Přiřadte k písmenům hodnoty – každému písmenu přiřadte číselnou hodnotu založenou na počátečním čase dané aktivity
 - ⇒ například: Čeština začíná v 9 hodin, tedy Č = 9, Dýchací cvičení v 10: 15, tedy D = 10
- 4) Všechna stejná písmena sečtěte dohromady, aby každé písmeno mělo pouze jednu číselnou hodnotu
 - ⇒ například – Němčina začíná v 11 (N = 11), Náboženství v 15 (N = 15), obě N sečtěte dohromady, tedy N = 26

Řešení:

Odpověď:

Řešení:

P = 9, Č = 9, P = 10, D = 10, P = 11, N = 11, P = 12, O = 12, O = 13, P = 14, P = 15, N = 15, K = 16, S = 17, H = 17, O = 10

→ Po sečtení stejných písmen a vypsání samotných písmen vyjde šifra:

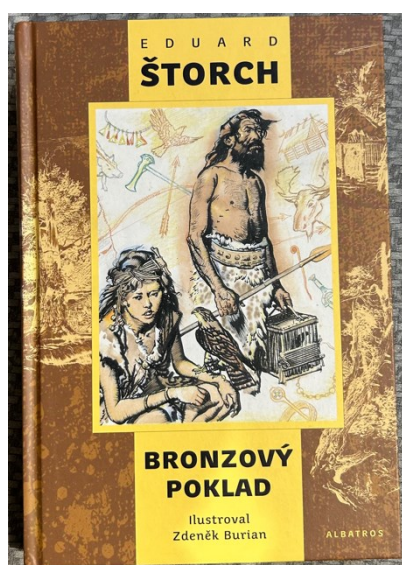
P = 71, Č = 9, D = 10, N = 26, O = 44, K = 16, S = 17

ÚKOL K ČÁSTI 3.:

Prozkoumejte, jak Eduard Štorch integroval své archeologické nálezy a výzkumy ve svých literárních dílech.

Kroky k provedení:

- 1) Podrobně si nastudujte texty: Archeolog, Spisovatel a Nejen Zdeněk Burian
- 2) Najděte v knihovně tuto knihu¹³⁸:

¹³⁸ Fotografie z knihovny muzea Eduarda Štorcha.

Otázky:

1. Jak Eduard Štorch integroval své archeologické nálezy a výzkumy ve svých literárních dílech?
2. U knihy výše na obrázku najděte informaci o kolikáté vydání této knihy se jedná:

Odpovědi:

Řešení:

1. Na základě archeologických nálezů vznikla většina jeho knih. Jak spisovatel sám říkal: *"Své příběhy jsem doslova vykopal"*. Štorch sám zkoušel rozdělávat oheň pravěkými technikami, studoval život divochů a zvířat, vyhledával v přírodě léčivé byliny.
2. Jedná se o 15. vydání

ÚKOL K ČÁSTI 4.:

Pečlivě pozorujte následující imitace objektů z doby pravěku!

[Kroky k provedení:](#)

- 1) Podrobně si nastudujte texty: Mamuti, Zrození a domov, Oheň a práce
- 2) Pečlivě si prohlédněte všechny objekty, které se u textů vyskytují

Otázky:

1. Ze sekce Mamuti: Jaké maximální výšky dosahoval mamut císařský, stepní a jižní? Překreslete si do prostoru níže jeden z objektů, který zde vidíte.
2. Ze sekce Zrození a domov: Kolik osob leží ve skalním přívěsu?
3. Ze sekce Oheň a práce: Jaké nástroje drží v rukou lovec sedící u ohně? Kolik objektů drží lovec v rukou?

Odpovědi:

Řešení:

1. Mamut císařský, stepní a jižní dosahoval výšky až 4 metry.
2. Ve skalním objektu leží 1 žena.
3. Lovec v ruce drží buď pazourek nebo křemen a nástroj k opracování těchto surovin.
Lovec v ruce drží 2 objekty.

ÚKOL K ČÁSTI 5.:

Na základě získaných informací vymyslete krátký příběh, který bude zachycovat každodenní život, výzvy a dobrodružství pravěkých lidí. Do příběhu zakomponujte všechny tyto časové údaje v následujícím pořadí: před 30 000 lety, před 20 000 lety, před 7 500 lety.

Kroky k provedení:

- 1) Podrobně si nastudujte texty: Lovci mamutů, Minehava, Neolitická revoluce
- 2) Vymyslete krátký příběh o každodenním životě, výzvách a dobrodružství pravěkých lidí. Ve svém příběhu nezapomeňte zmínit výše uvedené časové údaje přímo v pořadí, ve kterém jsou výše uvedeny.

Můj příběh:

Přílohy: Edukační program pro rodiny s dětmi

Příloha č. 4 – závěrečné úkoly

ZÁVĚREČNÝ ÚKOL Č. 1

Abychom přišli na čtyřmístný kód k otevření naší truhly, tak se v následujících úkolech vrátíme k odpovědím, které jste uvedli v ČÁSTECH 1. – 5.

ÚKOLY:

1. **Úkol k ČÁSTI 1.** – Vypište všechny letopočty z časové osy v ČÁSTI 1. zleva doprava.

První dva letopočty od sebe odečtěte, třetí přičtěte.

→ Náповěda: údaj 1900–1903 uvažujte jako 2 letopočty

⇒ Řešení:

⇒ Výsledek 1 =

Řešení: $1900 - 1903 + 1926 = \text{Výsledek 1} = 23$

2. **Úkol k ČÁSTI 2.** – Budeme počítat příklad, který se nachází níže. Písmena nahradte číslicemi, ke kterým jste došli v ČÁSTI 2.

⇒ Řešení:

⇒ Výsledek 2 =

$$P + N - \check{C} - D - O - K - S =$$

Řešení: $71 + 26 - 9 - 10 - 44 - 16 - 17 = \mathbf{Výsledek\ 2 = 1}$

3. Úkol k části 3. - O kolikáté vydání knihy uvedené v ČÁSTI 3. se jedná? Číslo uveďte do sekce Výsledek 3.

⇒ Výsledek 3 =

Řešení: **Výsledek 3 = 15**

4. Úkol k části 4. Sečtěte všechna čísla uvedená ve vašich odpovědích v ČÁSTI 4.

⇒ Řešení:

⇒ Výsledek 4 =

Řešení: $4 + 1 + 2 = \mathbf{Výsledek\ 4 = 7}$

5. Úkol k části 5. Odečtěte od sebe časové údaje uvedené v zadání úkolu v ČÁSTI 5.

⇒ Řešení:

⇒ Výsledek 5 =

Řešení: $30\ 000 - 20\ 000 - 7\ 500 = \mathbf{Výsledek\ 5 = 2500}$

ZÁVEREČNÝ ÚKOL Č. 2

Už jsme skoro na konci, k odhalení čtyřmístného kódu a otevření truhly nás dělí už jen malý kousek, tak jdeme na to!

ÚKOL: Spočítáme si poslední příklad, který nám odhalí náš čtyřmístný kód! Od Výsledku 5 odečtete Výsledek 1, 2, 3 a 4.

⇒ Řešení:

⇒ **Výsledek = čtyřmístný kód = 2454**

Řešení: $2500 - 23 - 1 - 15 - 7 = 2454$

ZÁVĚREČNÝ ÚKOL Č. 3

Dojděte k truhle, která se nachází v místnosti s mamutem pod DVD přehrávačem a zadejte na zámek čtyřmístný kód.

V truhle se nachází několik kostí pravěkých lidí a zvířat. Kosti si můžete osahat a pokusit se z nich sestavit nějaký obrazec!

Naši milí detektivové, tímto náš program končí. Děkujeme, že jste se společně s námi vydali na cestu za hledáním kódu k naší truhle!

Muzeum Eduarda Štorcha v Lobči.